

Ugledni metodičari

DRAGUTIN ROSANDIĆ

nestor hrvatske metodike, osnivač prve katedre za metodiku
na Sveučilištu u Zagrebu, metodičar hrvatskoga jezika

U povodu 80. obljetnice života i 60. obljetnice pisanog stvaralaštva

Prof. dr. sc. Dragutin Rosandić, metodičar hrvatskoga jezika i književnosti, osnivač je prve katedre za metodiku na Sveučilištu u Zagrebu (Katedra za metodiku hrvatskoga jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu), a time i utemeljitelj te metodike kao znanstvene discipline. Njegov znanstveni, stručni i praktični rad snažno je pokrenuo suvremeni metodički način mišljenja i interdisciplinarnog povezivanja znanstvenih spoznaja radi školskog poučavanja pa se stoga ubraja među najveće metodičare u Hrvatskoj uopće. Rođen je u Gospiću

18. kolovoza 1930., a na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je 1954. hrvatski i ruski jezik te doktorirao 1965. tezom «Pripovjedna proza Vjenceslava Novaka».

Ovaj prilog objavljujemo u povodu njegovih značajnih obljetnica što su se navršile 2010. godine – 80. obljetnice života i 60. obljetnice pisanog stvaralaštva. Uredništvo «Metodike» odaje mu na taj način priznanje za njegove zasluge za metodiku i zahvaljuje za sudjelovanje u Uređivačkom odboru za metodiku hrvatskoga jezika pri uredništvu časopisa.

Prilog se sastoji od više cjelina: tekstove iz svoga stručnog životopisa i zapise iz školovanja napisao je sam dr. Rosandić na molbu uredništva, a stručno-biografski razgovor s njim obavio je glavni urednik «Metodike» prof. dr. sc. Ante Bežen. Donosimo i djelomičnu bibliografiju djela dr. Rosandića te bibliografiju radova o njemu, u obliku u kojem ih je dostavio uredništvu. Potpunu bibliografiju njegovih radova tek treba napraviti.

MOJ STRUČNI ŽIVOT U NATUKNICAMA

U stručni životopis uključujem podatke koji su obilježili moj stručni, profesionalni i znanstveni put.

Prvi objavljeni tekstovi

Prvi stručni tekstovi povezani su uz moju početničku nastavnu praksu. Kao učitelj hrvatskoga jezika u Osnovnoj školi u Zlataru objavio sam prvi stručni tekst koji je najavio metodičku usmjerenost. Riječ je o članku u Školskim novinama (1950.), prvom godištu tih novina, pod naslovom Moji ljubanovci, koji se bavi recepcijom književnog lika iz Lovrakova romana Vlak u snijegu. Tim sam tekstom anticipirao teoriju recepcije koja će kao znanstvena teorija zaživjeti šezdesetih godina 20. stoljeća. God. 2010. Školske novine i ja proslavili smo šezdesetu obljetnicu djelovanja. U povodu te obljetnice objavljen je u tom listu intervju sa mnom pod naslovom Svi moji ljubanovci.

Profesor u Varaždinu

Godine 1954. postao sam profesorom Varaždinske gimnazije. Pokrenuo sam male istraživačke projekte o stjecanju estetske kompetencije u nastavi književnosti. U suradnji s profesorom psihologije dr. sc. Vladimirom Stančićem uspostavio sam projekt o estetskom vrednovanju lirske poezije na kraju gimnazijskog školovanja. Na temelju tog projekta dobio sam ponudu da sudjelujem u Unescovu projektu Kulturni sadržaji obrazovanja.

Tako sam postao suradnikom značajnoga međunarodnoga istraživačkog projekta. Varaždinska gimnazija, u suradnji s tadašnjim Republičkim zavodom za školstvo, postaje organizator stručnih savjetovanja o unapređivanju nastave hrvatskoga jezika i književnosti. O varaždinskoj fazi svoga učiteljavanja objavio sam u Varaždinskim vijestima niz članaka o varaždinskom metodičkom krugu.

Profesor klasične gimnazije u Zagrebu

Na prijedlog prosvjetnih savjetnika iz Republičkog zavoda (Mare Zuber i Novaka Novakovića) prihvatio sam ponudu za mjesto profesora Klasične gimnazije u Zagrebu sa zadatkom da osmislim projekte o unapređivanju nastave hrvatskoga jezika i književnosti. Klasična gimnazija otvorila mi je široke mogućnosti za una-

pređivanje nastave. Posebno ističem projekt o povezivanju nastavnih predmeta: hrvatskoga jezika, klasičnih jezika, povijesti umjetnosti, povijesti glazbe, filozofije i povijesti. U projektu su sudjelovali ugledni profesori Lovro Županović, Danilo Mozetić, Nada Barac, Boris Kalin, Dionizije Sabdoš. Na temelju toga projekta oblikovano je jezično-umjetničko područje kao novi didaktički sustav.

Klasična gimnazija postala je metodički istraživački centar koji je organizirao praktična i teoretska predavanja o novim metodičkim pristupima u nastavi književnosti. Na temelju te djelatnosti dobio sam ponudu za pisanje novoga udžbenika iz književnosti u suradnji s akademikom Ivom Frangešom i Miroslavom Šicelom.

Istodobno sam dobio ponudu za asistentsko mjesto na Filozofskom fakultetu.

Pisac udžbenika

U autorskom timu Frangeš-Šicel-Rosandić dobio sam ulogu metodičara koji će uspostaviti novu metodičku paradigmu u udžbeniku književnosti. Kao predlošci za novu metodičku paradigmu poslužili su moji objavljeni uzorci školske interpretacije Kovačićeva romana *U registraturi* u časopisu *Umjetnost riječi* (1957.) te uzorak interpretacije Matoševe crtice *Kip domovine* leta 1880.

Udžbenik *Pristup književnom djelu* (1962.), koji je popraćen priručnikom za nastavnike, označio je početak novoga metodičkog sustava koji uspostavlja književno djelo u središtu nastavnoga procesa i uvodi učenika u literarno-estetsku komunikaciju. U priručnik za nastavnike uključio sam tekst o stvaralačkoj pismenosti kao novom metodičkom sustavu u nastavi izražavanja.

Nakon odlaska na Filozofski fakultet nastavio sam suradnju s Klasičnom gimnazijom, zadržao sam jedan razred kako bih mogao nastaviti empirijska istraživanja i studentima demonstrirati nove metodičke pristupe u nastavi. Klasična gimnazija postala je vježbaonica Filozofskoga fakulteta.

Nastavio sam pisati udžbenike iz književnosti za sve gimnazijske razrede u suautorstvu s akademikom Šicelom i samostalno sve do 2000. Osim udžbenika iz književnosti pisao sam udžbenike iz hrvatskoga jezika za osnovnu i srednju školu te udžbenik hrvatskoga jezika za izvandomovinsku nastavu. Moja prisutnost u udžbeničkoj stvarnosti traje od 1962. do danas.

Književni znanstvenik

Dolaskom na fakultet započinje moj znanstveno-istraživački rad u povijesti hrvatske književnosti. Pod mentorstvom akademika Ive Frangeša uključio sam se u istraživački projekt *Znanost o književnosti Šenoina doba*. Prikupio sam, usustavio i vrednovao građu iz znanosti o književnosti (povijest i teorija) koja je objelodanjena u tadašnjim književnim časopisima.

Drugi znanstveni projekt posvećen je Miroslavu Krleži. Pripremio sam građu za Krležin zbornik u povodu autorove sedamdesete godišnjice života i pedesete go-

dišnjice književnoga rada. U Zbornik sam uključio Indeks djela Miroslava Krležu i Indeks imena. Tako je započeo moj znanstveni interes za Krležino stvaralaštvo koji će se nastaviti u posebnim metodičkim projektima i neposrednoj suradnji s autorom.

Osim institutskih znanstvenih projekata započeo sam rad na doktorskoj disertaciji o pripovjednoj prozi Vjenceslava Novaka. Doktorsku disertaciju Pripovjedna proza Vjenceslava Novaka obranio sam 1965. god. Nastavio sam znanstveni rad u području hrvatske književnosti istražujući hrvatsko stvaralaštvo zavičajnih ličkih pisaca Jure Turića, Bude Budisavljevića, Josipa Draženovića, Pere Budaka te stvaralaštvo aktualnih pisaca Nedjeljka Fabrija, Ljerke Car-Matutinović, Višnje Stahuljak, Anke Petričević-Sestre Marije od Presvetoga Srca, Želimira Ciglara, Stjepa Mijovića Kočana i dr. Književne prosudbe o hrvatskim piscima uključio sam u knjigu Učitelj učitelja (2010).

Metodičar znanstvenik

Baveći se znanošću o književnosti, stekao sam metodološku spremu kao ishodište za znanstveno bavljenje metodikom književnosti. Pišući prve uzorke školske interpretacijske Kovačićeva romana U registraturi i Matoševe crtice Kip domovine leta 1880., oslanjao sam se na metodološku paradigmu znanstvene interpretacije koja je zastupljena u časopisu Umjetnost riječi. Znanstvena paradigma (paradigma znanosti o književnosti) samo je jedna od metodoloških sastavnica metodičke znanstvene paradigme. U metodički metodološki sustav uključuju se druge discipline iz područja odgojnih znanosti (didaktika, pedagogija, edukologija, pedagoška i razvojna psihologija, komunikologija, sociologija...). Metodika se očituje kao interdisciplinarna/sinetska znanost s vlastitom predmetnošću i metodologijom. Na temelju osmišljene metodološke paradigme, koja uključuje empirijska istraživanja i proučavanja metodičke literature na stranim jezicima, ostvario sam, u rasponu od šezdesetih godina prošloga stoljeća do danas, zamašan metodički opus od dvadesetak knjiga, članaka i studija koji čini temelje Zagrebačke metodičke škole kojoj sam na čelu pa se naziva i Rosandićeva metodička škola. Ta je škola postala najpoznatijom metodičkom školom u bivšoj Jugoslaviji, a stekla je ugled i izvan Hrvatske. Kao čelnik te škole gostovao sam kao predavač na stranim sveučilištima (Austrija, Njemačka, Švedska) te na sveučilištima bivše Jugoslavije (Beograd, Novi Sad, Skoplje, Sarajevo). Moji metodički radovi prevedeni su na druge jezike: na slovenski jezik prevedena je Metodika književnoga odgoja pod naslovom Metodika književne vzgoje (1991.), Pismene vaje (prijevod na švedski dijelova knjige Riječ materinska, prijevod na slovački knjige Televizija u nastavi književnosti).

Moje metodičke monografije, a posebno susatvna Metodika književnog odgoja, pojavljuje se kao obvezna literatura za studij metodike na domaćim i stranim sveučilištima.

Utemeljitelj metodičke katedre i predsjednik Sveučilišne sekcije za metodike

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu utemeljio sam prvu metodičku katedru, ujedno prvu metodičku katedru na Zagrebačkom sveučilištu, u okviru studija filologije i znanosti o književnosti. Kao utemeljitelj i voditelj katedre od njezina osnutka (30. svibnja 1968.) do umirovljenja (2009.), pokrenuo sam postdiplomski studij, izradbu doktorskih disertacija te istraživačke znanstvene projekte za unapređivanje nastave hrvatskoga jezika i književnosti. Razvio sam interfakultetsku suradnju u okviru Zagrebačkoga sveučilišta u postdiplomskom studiju metodike na Kineziološkom fakultetu te metodičkoj izobrazbi asistenata na Ekonomskom fakultetu. Suradnja je proširena izvan Hrvatske sa srodnim fakultetima u bivšoj Jugoslaviji (Ljubljana, Maribor, Novi Sad, Beograd, Skoplje, Sarajevo), pedagoškim zavodima i institutima u Zagrebu, Ljubljani, Mariboru, Sarajevu, Novom Sadu, Beogradu. Uspostavio sam suradnju s institucijama u inozemstvu: sa sveučilištem u Lundu i Göteborgu, Slavenskim institutom u Uppsali, Ministarstvom školstva u Frankfurtu i Berlinu, Slavenskim institutom u Beču, Pedagoškim institutom u Beču, Filozofskim fakultetom u Budimpešti i Visokom učiteljskom školom u Pečuhu, Visokom učiteljskom školom u Malmöu, Hrvatskom srednjom školom u Oberwartu (Austrija) i dr.

Katedra je postala središte okupljanja potencijalnih metodičara (postdiplomata i doktoranata), učitelja mentora, prosvjetnih savjetnika za hrvatski jezik i književnost, ishodište novih metodističkih spoznaja, rasadište znanstvenih postignuća, promicateljica metodičke misli. Katedra je obrazovala znanstveni kadar koji je afirmirao metodiku kao znanstvenu i nastavnu disciplinu na pedagoškim akademijama, fakultetima, zavodima za školstvo i prosvjetnim tijelima koji se bave unapređivanjem školstva. Posebna zasluga u afirmaciji metodike kao znanstvene i nastavne discipline pripada Katedri u suorganizaciji znanstvenoga savjetovanja «Metodika u sustavu znanosti i obrazovanja» na kojem su prikazani dometi pojedinih metodika od kojih je najrazvijenija metodika hrvatskoga jezika i književnosti s najvećim brojem znanstvenika (doktora znanosti i magistra znanosti) i autora metodičkih djela. Savjetovanje je prikazano u knjizi Metodika u sustavu znanosti i obrazovanja (1986). Tu knjigu (zbornik svih izlaganja i zaključaka) označio sam kao raskršće u metodici te povijesni datum u njezinoj biografiji. Rezultat je toga savjetovanja osnivanje Sekcije za metodike u Društvu sveučilišnih nastavnika, a ja sam postao njezin prvi predsjednik. Uspostavljanjem Sekcije otvorile su se nove mogućnosti za znanstveni razvoj metodike. Sekcija je postala znanstvena tribina na kojoj su se izmjenjivale različite teme i predavači iz Hrvatske i drugih sredina.

Mentor na postdiplomskom studiju i doktoratima

Nakon utemeljenja Katedre otvorile su se mogućnosti za postdiplomski studij i doktorate iz metodike. Kao kandidati za postdiplomski studij prijavljivali su se istaknuti srednjoškolski i osnovnoškolski profesori te savjetnici u zavodima za

školstvo. Kao mentor predlagao sam istraživačke teme za koje su se kandidati opredjeljivali u skladu sa svojim interesima i znanstvenim sklonostima. Svaki magistarski i doktorski rad uključivao je empirijska i teorijska istraživanja za koja su se pristupnici pripremali u posebnom kolegiju Metodologija metodičkih istraživanja. Kao predavači na postdiplomskom studiju sudjelovali su znanstvenici iz područja metodike te korespondirajućih znanosti (didaktike, psihologije, znanosti o književnosti, jezikoslovlja, filozofije znanosti...) Na postdiplomski studij prijavljivali su se i kandidati izvan Hrvatske (Slovenija, Srbija, Bosna i Hercegovina, Švedska). U zborniku Metodika u sustavu znanosti i obrazovanja objavljena su imena magistara i doktora metodike hrvatskoga jezika i književnosti i teme kojima su se bavili. Na temelju tih radova može se utvrditi raspon tema te znanstveni prinosi u razvoju metodike. Radosno se sjećam te plodonosne suradnje i promicanja metodičkih znanstvenika. Budući istraživači metodičke problematike imaju značajan korpus znanstvenih radova koji su pridonijeli afirmaciji metodike kao znanstvene discipline.

Predsjednik Hrvatskoga školskog vijeća pri Ministarstvu

Godine 1998. imenovan sam za predsjednika Hrvatskoga školskoga vijeća sa zadaćom (mandat Božidara Pugelnika kao ministra prosvjete i športa) da priprelim projekt o promjenama hrvatskoga školskoga sustava. Pripremio sam metodološki nacrt za cjelovitu promjenu hrvatskoga školskog/odgojno-obrazovnog sustava u skladu s teorijom kurikula. U projekt su uključeni najpoznatiji stručnjaci (znanstvenici i prosvjetni djelatnici) s posebnim zadaćama u skladu sa svojim kompetencijama. Projekt je prihvatila i tadašnja vlada Republike Hrvatske, ali, nažalost projekt nije zaživio zbog nesuglasica u Ministarstvu između ministra i njegova zamjenika. U takvim okolnostima nisam mogao nastaviti ostvarivanje projekta, ali sam ga objavio u knjizi Hrvatsko školstvo u okruženju politike (2005.). Projekt je najavio nacionalni kurikulum koji se pojavljuje u zakašnjenju od dvanaest godina. Tek ove godine (2010.) pojavljuje se nacionalni kurikulum, ali s velikim zakašnjenjem u usporedbi s drugim europskim zemljama.

Gost profesor

Gostovao sam kao predavač na stranim sveučilištima. Prvo gostovanje ostvario sam na Visokoj učiteljskoj školi u Pečuhu. Nakon toga uslijedila su gostovanja u Sloveniji (Filozofski fakultet u Ljubljani, Pedagoški fakultet u Mariboru), Srbiji (Filozofski fakultet u Beogradu i Novom Sadu), Bosni i Hercegovini (Filozofski fakultet u Sarajevu). Gostovao sam na stranim sveučilištima: Sveučilište u Lundu - Slavenski institut, Visoka učiteljska škola u Malmöu, Sveučilište u Göteborgu, Sveučilište u Stockholmu, Sveučilište u Uppsali, Slavenski institut u Beču, Pedagoški institut u Beču, Ministarstvo za školstvo pokrajine Hessen u Njemačkoj. Na stranim sveučilištima gostovao sam s temom o dvojezičnosti i interkulturalizmu te

metodici nastave jezika u uvjetima dvojezičnosti. Posebno ističem gostovanje na Visokoj učiteljskoj školi u Malmöu gdje sam nekoliko godina vodio kolegij metodike hrvatskoga jezika koja je, u stručnoj kritici u Švedskoj i Hrvatskoj, ocijenjena kao pionirsko, jedinstveno djelo te vrste, jer u svjetskoj literaturi ne postoji knjiga poput Riječi materinske.

Na Slavenskom institutu u Uppsali gostovao sam s temom «Roman Na rubu pameti Miroslava Krleže» s posebnim osvrtom na jezik romana (kajkavizme). Za to predavanje rječnik kajkavizama pripremila mi je prof. Bosiljka Paska iz Varaždina koja se posebno bavila Krležinom kajkavštinom. Rječnik kajkavizama poslužio je prevoditelju romana Na rubu pameti na švedski jezik.

Za svoj rad u Švedskoj dobio sam priznanje Slavenskoga instituta u Lundu za sudjelovanje u znanstvenom projektu JUBA-projekt (projekt o jezičnome razvoju doseljeničke djece) te Medalju Sveučilišta u Göteborgu.

Gostovanja na stranim sveučilištima otvarala su mi nove vidike u proučavanju metodičke problematike. Istodobno su posvjedočila vrijednosti zagrebačke metodičke škole. Nakon Riječi materinske (1983.), u suradnji s dr. Irenom Rosandić, suradnicom Pedagoškoga instituta u Beču, objavio sam udžbenik hrvatskoga jezika utemeljen na kontrastivnom pristupu i priručnik Rječ hrvatska u višejezičnom i višekulturalnom ozračju (1991.). O tim knjigama održao sam predavanje na Slavaenskom institutu u Beču studentima kroatistike te učiteljima hrvatskoga jezika u Srednjoj školi u Oberwartu. O problematici učenja i proučavanja hrvatskoga jezika u dijaspori govorio sam na seminarima koja su organizirala ministarstva pojedinih zemalja: u Mađarskoj, Njemačkoj, Austriji i Švicarskoj. Katedra za metodiku uključila je u svoj program metodiku proučavanja hrvatskoga jezika u dijaspori. Na Katedri su se za tu problematiku obrazovali hrvatski učitelji koji rade u iseljeništvu (u Švedskoj, Australiji, Italiji). U sklopu toga programa organizirao sam u suradnji s Ministarstvom prosvjete (s voditeljicom programa za hrvatske učitelje u dijaspori mr. Mirom Topić), duži boravak u hrvatskoj školi u Pečuhu gdje sam održao niz praktičnih predavanja u gimnazijskim razredima, a savjetnica Olga Jambrec održala je predavanje u višim razredima osnovne škole. Višestrukim djelovanjem (češćim gostovanjima, seminarima, mentorskim radom) promicao sam učenje i proučavanje hrvatskoga jezika izvan domovine.

Autor projekata, suradnik u stranim projektima

Pripremio sam više projekata: eksperimentalni projekt za stvaranje novog udžbenika iz hrvatskoga jezika za gimnazije, projekt za pripremanje Krležinih tekstova za školsku lektiru (međurepublički projekt), projekt za pripremanje školske lektire u izdanju nakladničke kuće Sissprynt, projekt za praćenje i vrednovanje udžbenika iz hrvatskoga jezika, projekt za snimanje televizijske emisije o čitanju, projekt/scenarij za snimanje element-filma o Juri Kaštelanu, projekt o timskoj nastavi, projekt o zavičajnoj nastavi, projekt o povezivanju umjetnosti u nastavi

književnosti, projekt o utvrđivanju kreativnosti u pismenom izražavanju, projekt o predusretanju i otklanjanju jezičnih (gramatičkih i stilskih pogrešaka) u pismenom izražavanju, projekt o snimanju televizijske emisije o komunikacijskom pristupu u nastavi jezika, projekt za oblikovanje zvučne čitanke iz književnosti i dr.

Svi ti projekti sastavni su dio empirijske metodologije u metodičkim istraživanjima. Osimi tih projekata sudjelovao sam u UNESCOV-u projektu Kulturni sadržaji obrazovanja prilogom o razvijanju estetskoga vrednovanja poezije u završnom razredu gimnazije. U projektu Slavenksoga instituta u Lundu sudjelovao sam u istraživanju jezičnoga razvoja doseljeničke djece, jezičnom razvoju na materinskom jeziku u uvjetima dvojezičnosti (JUBA-projekt). U projektu Ministarstva kulture i školstva Pokrajine Hessen u Njemačkoj sudjelovao sam kao ekspert za dvojezičnu nastavu u pripremanju udžbenika (početnice) za učenje hrvatskoga jezika kao materinskoga jezika.

U ostvarivanju projekata Katedre za metodiku sudjelovale su osnovne škole i gimnazije, Zavod za unapređivanje školstva, Televizija, Filmoteka 16, učiteljice/ učitelji, učenice/učenici, studenti i roditelji. Posebno su u tim projektima sudjelovali eksperimentalna osnovna škola Jordanovac iz Zagreba, Klasična gimnazija iz Zagreba, Gimnazija iz Varaždina, Srednja škola iz Zlatara, IV. gimnazija iz Zagreba, XV. gimnazija iz Zagreba, Osnovna škola Ivana Merza iz Zagreba, III. gimnazija iz Zagreba i dr. Pojedini projekti trajali su nekoliko školskih godina: primjerice, projekt o uvođenju fonologije u udžbenik prvoga razreda gimnazije. Tri školske godine eksperimentalno se izvodila nastava prema tom projektu u kojem je sudjelovao moj suautor udžbenika jezikoslovac Josip Silić. Udžbenik Fonetika i fonologija hrvatskoga jezika za prvi razred gimnazije s priručnikom i radnom bilježnicom označio je novi model udžbenika iz jezika.

Na temelju iskustva u pisanju udžbenika došao sam do spoznaje da bi svaki udžbenik prije odobravanja za uporabu morao proći ekperimentalnu provjeru i kasnije sustavno praćenje u nastavi. Takvu metodologiju primjenio sam za svoj udžbenik iz hrvatskoga jezika za prvi i drugi razred gimnazije. Aktualna stvarnost u pisanju udžbenika odstupa od spomenute metodologije.

Suradnik s medijima

Surađivao sam u elektronskim (televiziji, radiju i filmu), tiskovnim medijima (novinama i časopisima). Sa Školskim radijom započeo sam suradnju šezdesetih godina prošloga stoljeća. Ostvario sam niz radiskih emisija iz jezika i književnosti koje su namjenjene nastavi. Posebno izdvajam emisije Kultura govorenja, koju sam izravno snimao s učenicama klasične gimnazije iz Zagreba, Karlovca i drugih gradova u Hrvatskoj. U časopisu Radio u školi objavio sam niz sinopsisa za radijske emisije. U Obrazovnom programu Televizije ostvario sam niz emisija koje se bave nastavom hrvatskoga jezika i književnosti, emisije namjenjene nastavnicima te emisije o pojedinim piscima i djelima. U svojoj knjizi Nastava hrvatskoga

jezika i književnosti (1970.) objavio sam opširniji tekst *Televizija u nastavi književnosti koji je preveden na slovački jezik i scenarij emisije Krležine novele Bitka kod Bistrice Lesne*. U sklopu tema za prve magistarske radove prisutna je tema o uključivanju medija (radija i televizije) u nastavu književnosti i jezika. Temu o radiju i školi, kao magistarski rad obranio je Ante Bežen. Velimir Visković, poznati krležolog, kao student i mladi profesor Klasične gimnazije, započeo je svoju krležijadu praćenjem Krleže u obrazovnom programu Hrvatskoga radija.

Osim u elektronskim medijima surađivao sam u novinama, posebno *Školskim novinama (od 1950.)*, *Vjesniku*, *Večernjem listu*, *Vijencu*, *Jutarnjem listu*, *Slobodnoj Dalmaciji*, *riječkom Novom listu* i dr. U *Vjesniku* sam vodio kolumnu o hrvatskome školstvu u trajanju od nekoliko godina. Te sam članke objavio u knjizi *U Hrvatsko školstvo u okružju politike (2005.)*

Na temelju suradnje u medijima (posebno radiju i televiziji) otvarao sam put medijskoj metodici i digitalizaciji u obrazovanju. Znanstvene i stručne članke, recenzije i prikaze objavljivao sam u znanstvenim i stručnim časopisima i zbornicima: *Umjetnosti riječi*, *Jeziku*, *Metodici*, *Pedagoškom radu*, *Pogledima i iskustvima*, *Prilozima (Banjaluka)*, *Životu i školi*, *Vzgoju in izobraževanju* i dr.

Suradnik u enciklopedijama

U *Enciklopediji Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža* recenzirao sam, odabirao i uređivao članke iz područja školstva u jugoslavenskim republikama.

U *Pedagoškoj enciklopediji (1989.)* objavio sam niz članaka iz područja metodike hrvatskoga jezika i književnosti, objavljen je i moj stvaralački portret s popisom objavljenih djela i nagrada za znanstveni rad u području odgoja i obrazovanja.

Dodatne natuknice za cjeloviti portret

Funkcije: pročelnik Odsjeka za jugoslavistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, prodekan za nastavu i znanost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, predsjednik Republičke komisije za udžbenike, voditelj programa suradnje Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Sveučilišta u Lundu, predsjednik Stručnoga povjerenstva za izradbu nastavnih programa iz hrvatskoga jezika i književnosti, višegodišnji član Prosvjetnoga savjeta RH, suradnik Pedagoškoga zavoda Republike Slovenije, suradnik izdavačkih kuća u Hrvatskoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini, Sloveniji...

U dodatne odrednice za cjeloviti portret ulaze i radovi iz područja znanosti o književnosti, književne kritike ijezikoslovlja koji su predstavljeni u knjizi *Učitelj učitelja (2010)*, a koja obuhvaća moje metodičke, didaktičke, pedagogijske te književne i jezikoslovne prosudbe. U toj knjizi sadržan je izbor kritičkih tekstova o mojem stvaralačkom opusu.

Posjedujem i neobjavljenu književnoznanstvenu monografiju *Pripovjedna proza Vjenceslava Novaka*, neobjavljeni (stručno recenzirani rukopis tekstova) *Put*

do nacionalnoga kurikula te korpus vlastite (neobjavljene) poezije od srednjoškolskih dana do danas.

Nagrade i priznanja

Nagrada "Ivan Filipović" za unapređivanje obrazovanja

Nagrada "Ivan Filipović" za znanstveni rad u području obrazovanja

Državna nagrada "Ivan Filipović" za životno djelo

Nagrada "Davorin Trstenjak" kao najbolji pisac udžbenika

Nagrada "Školskih novina" za informiranje u obrazovanju "Tone Peruško"

Medalja Sveučilišta u Göteborgu (Švedska) za unapređivanje nastave materinskoga jezika u dijaspori

Priznanje Slavenskoga instituta u Lundu (Švedska) za unapređivanje nastave materinskoga jezika u dijaspori i sudjelovanje u JUBA projektu

Priznanje Grada Gospića

Dragutin Rosandić

ZAPISI O ŠKOLOVANJU

Osnovna škola

Moje školovanje započinje u rodnom gradu Gospiću. Godine 1937. upisan sam u prvi razred Vježbaonice Učiteljske škole. Uspomene i sjećanja na osnovnoškolske dane smještam u pedagoški obzor. Izdvajam uspomene i sjećanja o pedagoškim situacijama koje sam profesionlano osvijestio kao značajnu popudbinu u vlastitom pedagoškom profiliranju.

Sjećam se scenskih uprizorenja pod vodstvom učiteljskih pripravnika o glasovima i slovima u početnoj nastavi čitanja i pisanja. I sam sam sudjelovao u tim scenским igrama (malim dramatizacijama abecede). Imao sam ulogu glasa i slova I. Te scenske igre osmislio je tadašnji profesor pedagogije sa svojim učiteljskim pripravnica/pripravicima. Bio je to prof. Mate Demarin, jedan od čelnika radne škole.

Tada nisam slutio da će upravo ON biti moj učitelj pedagogije i metodike u Učiteljskoj školi u Zagrebu.

Sjećam se i svojih učiteljica. Marica Rukavina, mentorica brojnim generacijama učiteljskih pripravnika, očitovala je svoju pedagoško-metodičku kreativnost u više područja. Mene je posebno impresionirala svojim metodama u razvijanju čitateljskih interesa i stvaranju kućne biblioteke. Učila nas je rukovati knjigom, čuvati je kao dragocjenost i stvarati kućnu biblioteku. (Pronašao sam i njezin članak u Školskim novinama o stvaranju kućne biblioteku.) Knjigu je definirala kao živo biće koje s čitateljem razgovara!

Personificirana knjiga u dječjoj percepciji ima poseban učinak.

Sjećam se i svojega učitelja Vinka Šepića koji se posebno bavio školskom lektirom. U učionici je priredio izložbu lektirnih djela i rokovnik čitanja u razredu i kod kuće. Svako lektirno djelo najavljavao je čitanjem karakterističkoga odlomka koji potiče čitateljsku znatiželju potencijalnoga čitatelja. Čitao je proživljeno, sugestivno! Nakon pročitane odlomka, zatražio je da kažemo kakao mi zamišljamo nastavak priče. Bio je na tragu teorije o horizontu očekivanja.

Učiteljica Eva Galac organizirala je nastavu u prirodi (promatranje zavičajnog krajolika, voćnjaka, šume, rijeke Novčice...). Tražila je od nas pažljivo usmjereno promatranje, dodirivanje raslinstva (taktilni doživljaj), slušanje glasova u krajoliku (auditivni doživljaj), kretanje pojava u prirodi (kinestetički doživljaj), mirise (olfaktilni doživljaj). Na temelju osjetilne percepcije organizirala je razgovor, priređivali smo zavičajnu panoramu, izložbu pismenih sastavaka na zidnim novinama i likovnih ostvaraja. Sada se to naziva škola u prirodi!

Vjerujem da je prof. Demarin svojim pedagoškim djelovanjem, na samom početku radne škole, utjecao na rad Vježbaonice i obrazovanje učiteljskih pripravnica/pripravnika.

Sa spomen-svjedodžbom Nezavisne Države Hrvatske o završenom četvrtom razredu osnove škole upisao sam prvi razred gimnazije.

Gimnazija

Gimnazijsko obrazovanje zbivalo se u ratnim uvjetima. Nastava je često prekidana zbog ratnih opasnosti, posebno zbog bombardiranja našega grada. Pa ipak, sa zahvalnošću se sjećam profesora hrvatskoga jezika koji su me učili gramatiku hrvatskoga jezika. Težište u nastavi pripadalo je gramatici, učenju gramatičkih oblika i pravila. Nastava književnosti bila je usmjerena učenju tekstova napamet. Naučio sam napamet cijeli Harač iz Mažuranićeva epa, Šenoine pjesme Budi svoj, Kugina kuća, Propast Venecije i dr.

Nije bilo interpretacije tekstova. Pripovjedna djela uglavnom su se prepričavala. Pojmovi iz teorije književnosti učili su se neovisno o književnim predlošcima. Hrvatsku gramatiku učio sam iz udžbenika Josipa Florschütza. Bio je to jedan od najboljih jezičnih udžbenika gramatike hrvatskoga jezika do pedesetih godina prošloga stoljeća. Za nastavu književnosti u uporabi su bile čitanke Žetva i Plodovi srca i uma Mate Ujevića kojima pripada zaslužno mjesto u povijesti hrvatskih čitanaka/udžbenika književnosti. Započeo sam intenzivno čitati Šenou, Kumičića, Novaka, samostalno učiti stihove napamet, posebno Matoševe i Kranjčevićeve, ilustrirati lektirna djela u bilježnici za lekturu, posuđivati knjige za čitanje u školskoj knjižnici i privatnoj knjižnici Jandre Brkljačića.

U četvrtom razredu dočekao sam završetak rata. Nova vlast nije nam priznala razred koji je bio u tijeku (meni i mojim kolegicama i kolegama četvrti razred), morali smo ponavljati razred.

Prvo razdoblje gimnazijskoga obrazovanja završilo je malom maturom koju nisam polagao jer sam četvrti razred završio s odličnim uspjehom i osobođen polaganja mature. Upisao sam peti razred gimnazije, a zatim prešao u učiteljsku školu.

Učiteljska škola u Gospiću

Dolaskom u učiteljsku školu započinje moje srednjoškolsko obrazovanje. Posebno mjesto pripalo je nastavi hrvatskoga jezika i književnosti, psihologije i logike, didaktike i pedagogije. Nastava književnosti odvijala se bez udžbenika. Profesori su predavali, učenici zapisivali profesorove riječi i u usmenim odgovorima ponavljali profesorova predavanja. Ja sam na temelju tih predavanja stvarao skripte kojima su se služili i drugi učenici/učenice iz razreda. Profesor Stjepan Starešinčić, profesor hrvatskoga jezika, pregledavao je moje skripte na temelju njegovih predavanja i preporučio ih je i drugim učenicima. Nastava književnosti obuhvaćala je povijest književnosti pozitivističkoga tipa; profesor je tražio reprodukciju književnopovijesnih podataka. Nije bilo čitanaka! Tekstovi književnih djela rijetko su se pojavljivali u nastavi, osim lektirnih djela koja su uključena na sat lektira. Na satu lektire nije se vodila rasprava o pročitanim djelima, već su se čitali zapisi iz bilježnice za lektiru. U popisu lektirnih djela, osim hrvatskih pisaca iz odedenoga razdoblja, uključeni su kulturni ruski pisci Gorki, Gončarov, Šolohov, Majakovski i dr. Posebno su isticana djela socrealističkoga usmjerenja s naglašenim idejama pristupa. U nastavi književnosti zastupljeno je načelo idejnosti. Osim propisanih djela za školsku lektiru, postojao je i popis zabranjenih djela za čitanje, primjerice djela Mile Budaka.

Svoj interes za književnost dopunjavao sam djelima izvan propisane lektire, o čemu nisam smio javno govoriti.

Budući da sam pokazao posebno zanimanje za književnost, počeo sam pisati pjesme i prozne crtice, povjereno mi je vođenje literarne družine (literarne sekcije) u kojoj su se okupljali učenici koji pokušavaju literarno stvarati. Priređivali smo literarne večeri na kojima su članovi literarne sekcije čitali svoje radove. Kao voditelj literarne sekcije sudjelovao sam na susretu mladih pisaca (srednjoškolaca u Karlovcu). Na tim susretima bili su književnici Vjekoslav Kaleb i Josip Barković (bivši učenik Učiteljske škole u Gospiću) koji su govorili o književnom stvaralaštvu (izbor tema za kraće prozne oblike, izbor motiva za lirske pjesme). Bio je to moj prvi susret s književnicima!

U sjećanju mi je ostala i ekskurzija «Tragom hrvatskih pisaca» koju je organizirao ravnatelj Učiteljske škole, kasnije poznati savjetnik u Republičkom zavodu za školstvo Rudolf Bernardić. U program (višednevnom) uključeni su gradovi u kojima su djelovali poznati hrvatski pisci: Split (Marulić), Šibenik (Šižgorić), Hvar (Hektorić, Lucić), Dubrovnik (Držić). Prisustvovali smo i kazališnoj predstavi u Splitu.

Srednjoškolski dani u Gospiću zbivali su se u ozračju koje je Aralica prikazao u svome romanu Okvir za mržnju i filmskoj verziji tog romana Život sa stricem.

Učiteljska škola u Zagrebu

Dolaskom u Učiteljsku školu u Zagrebu doživio sam velike promjene u životu i školovanju. Iz poratnoga Gospića došao sam u veliki grad, u novu školu, novu društvenu i kulturnu sredinu. Ušao sam u novo obrazovno ozračje. Novi učenici, drukčijeg ponašanja od mojih kolega iz Gospića. Novi profesori, nova školska knjižnica, glazbalnica s glasovirom, velika dvorana za školske priredbe i javne nastupe. Moj razrednik je prof. Mate Demarin, bivši profesor Učiteljske škole u Gospiću kojeg sam doživio kao učenik u Vježbaonici. S posebnim pedagoškim taktom odnosi se prema meni kao novom učeniku. Znao je iz kakve sam sredine došao. Brzo je uočio moj interes za učenje, nudio mi je posebnu pedagošku lektiru. Sjećam se kako mi je ponudio Rousseauova Emila, svoju knjigu Praktični primjeri radne škole, knjigu Saliha Ljubučića Slobodni pismeni sastavci i dr. Bila je to moja prva pedagoška literatura. Profesor je pratio moja praktična predavanja u vježbaonici. Posebno je isticao predavanje o kralju Tomislavu. Za to predavanje koristio sam posjet s učenicima spomeniku kralja Tomislava, napisao sam i pjesmicu o spomeniku, uključio i Nazorovu pjesmu Kralj Tomislav. Tako sam uspostavio vezu između povijesnoga sadržaja i literarnih predložaka. Upravo to povezivanje profesor je posebno istaknuo govoreći o integraciji sadržaja (povezivanju nastavnih predmeta). Pohvalio je i moj literarni prilog kao ilustraciju učiteljeve kreativnosti. S profesorom Demarinom ostao sam u kontaktu i nakon mature. Ja sam postao recenzentom njegovih knjiga, pisac predgovora za njegovu knjigu Pedagog stvaralac, pisac znanstvenoga članka o aktualnosti njegove pedagoške misli u zborniku

Kod prof. dr. sc. Mate Demarina 1988. godine. Slijeva (sjede): prof. dr. sc. Mate Demarin, prof. dr. sc. Hrvoje Vrgoč; stoje: prof. dr. sc. Dragutin Rosandić, Stjepan Jakopović, gđa Ivka Demarin i Franjo Lajoš.

Dani Mate Demarina u Petrinji. Posvetio sam mu i pjesmu koju sam napisao u povodu oproštaja nakon mature.

Osim profesora Demarina, ističem prof. Mateja Sovu, profesora hrvatskoga jezika, autora udžbenika iz književnosti za 1. razred učiteljske škole, koji je prepoznao moj smisao za književnost, poticao je moje pisano stvaralaštvo, moje školske zadaće čitao je u paralelnom razredu, usmjerio me na studij književnosti. U Učiteljskoj školi djelovali su ugledni profesori-pisci stručnih i znanstvenih radova (Ljubica Godler, Zvonimir Priselac, Mara Pavičić i dr.). Direktor škole bio je pjesnik i pedagog Nikola Pavić koji se posebno zanimao za moje pisano stvaralaštvo, pozivao me na razgovore i preporučivao studij književnosti.

S posebnom zahvalnošću sjećam se svojih učitelja u Učiteljskoj školi u Zagrebu koji su usmjerili moj stručni i kasnije znanstveni rad. Moji primjeri suradnje s profesorima mogu biti dragocjen poticaj i drugima. Na zasadama poticaja koje sam dobio u svome školovanju od svojih profesora gradio sam svoj stručni, učiteljski i znanstveni profil.

Dragutin Rosandić

Stručnobiografski razgovor

KAKO JE OSNOVANA I ŠTO JE POSTIGLA PRVA KATEDRA ZA METODIKU

Za ovu prigodu glavni urednik časopisa Metodika zamolio je za razgovor prof. Rosandića o pitanjima vezanima za početke metodike kao sveučilišne discipline te o njegovu djelovanju kao metodičara u izgradnji metodike hrvatskoga jezika kao znanstvene discipline. Razgovor je izvorno svjedočanstvo važno za povijest metodike u Hrvatskoj. (Odgovore na pitanja napisao je dr. Rosandić, a naslov i međunaslovi su urednički.)

Osnivanje sveučilišne katedre za metodiku hrvatskoga jezika

Osnivač ste prve katedre za metodiku hrvatskoga jezika u Hrvatskoj, na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Molimo Vas da iznesete podatke kojima raspoložete i sjećanja u vezi s tim: o uvođenju metodike kao discipline na sveučilišni studij, o prvima metodičarima hrvatskoga jezika u Hrvatskoj i na Filozofskom fakultetu, ljudima koji su Vam u tom pomogli te eventualnim otporima i nerazumjevanju.

Prije dolaska na Filozofski fakultet već sam posjedovao metodičko iskustvo kao profesor hrvatskoga jezika i književnosti u osnovnoj i srednjoj školi te predavačko iskustvo metodike na Pedagoškoj akademiji u Karlovcu (kao gost-profesor). Imao sam i objavljene radove iz metodike u časopisima: *Umjetnost riječi* i *Pedagoški rad* te u *Školskim novinama*.

Kao profesor Klasične gimnazije u Zagrebu primio sam na hospitanje studente hrvatskoga jezika i književnosti Filozofskoga fakulteta koje mi je upućivao profesor metodike Tvrtko Čubelić.

Kao predavač metodike započeo sam 1964. god. Nisam zatekao verificiran nastavni program metodičkoga studija ni popis metodičke literature. Morao sam domisliti program studija, a relevantne metodičke literature na hrvatskome jeziku, osobito za srednjoškolski stupanj, nije bilo. U nedostatku stručne literature za kolegij metodike uporište sam pronašao u vlastitoj nastavnoj praksi u Klasičnoj gimnaziji. Studenti su sustavno pratili moju nastavu jezika i književnosti koju smo u seminarima stručno osmišljavali. Kad sam stekao znanstvene kvalifikacije (doktorat znanosti i objavljene stručne znanstvene radove te prvi udžbenik iz književnosti za srednju školu u suautorstvu s akademikom Frangešom i Miroslavom Šicelom) i afirmaciju kolegija metodike među studentima i profesorima na Odsjeku za jugoslavistiku, pokrenuo sam postupak za osnivanje samostalne katedre za metodiku hrvatskoga jezika i književnosti.

Prijedlog, uz temeljito stručno obrazloženje, uputio sam Odsjeku za jugoslavistiku. Odsjek je jednoglasno prihvatio prijedlog i obrazloženje koje je upućeno Vijeću Filozofskoga fakulteta. Na Vijeću se vodila živa rasprava (za i protiv) prijedloga. Većinom glasova donesena je Odluka Vijeća Filozofskoga fakulteta na sjednici održanoj 30. svibnja 1968. kojom se utemeljuje katedra za metodiku, a za njezina voditelja imenuje se docent dr. Dragutin Rosandić.

Prijedlog za osnivanje katedre na sjednici Fakultetskoga vijeća obrazlagali su profesori Ivo Frangeš i Ljudevit Jonke kao predstavnici znanosti o književnosti i jezikoslovlja. Jasno su razgraničili predmetnost (znanstvenu) metodike hrvatskoga jezika i književnosti od predmetnosti znanosti o književnosti i jezikoslovlja. Oспорavanje prijedloga dolazilo je od profesora nenastavničkih studijskih grupa (etnologije, arheologije). I predstavnici s Odsjeka za pedagogiju nisu bili suglasni s osamostaljivanjem metodike kao znanstvene i nastavne discipline izvan studija pedagogije.

Utemeljenjem prve samostalne katedre na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, prve takve katedre na Zagrebačkom sveučilištu, uvođenjem kolegija metodike kao samostalne nastavne discipline, stvoreni su uvjeti za njezin znanstveni i nastavni razvoj.

Kojim ste argumentima uspjeli uvjeriti upravu Fakulteta o potrebi osnivanja katedre za metodiku? Kakvo je stanje metodičkoga obrazovanja bilo u to vrijeme?

Za raspravu u Vijeću predložio sam razrađen prijedlog o metodici kao autonomnoj znanstvenoj disciplini pozivajući se na relevantne primjere iz drugih zemalja. Predložio sam:

1. Program studija raščlanjen na tri područja: metodika književnosti, metodika hrvatskoga jezika, metodika jezičnoga izražavanja
2. Plan znanstvenoga i nastavnoga razvoja Katedre
3. Mišljenje studenata o kolegiju metodike (nastavi metodike) na temelju ankete.

Usmeno sam, uz potporu profesora Frangeša i Jonkea, obrazložio svaki dio prijedloga. Usmeno objašnjenje pisanih priloga osnažilo je prijedlog za osnivanje katedre i tako je donesena odluka o njezinu osnivanju.

Do uvođenja kolegija metodike 1964. god. metodičko obrazovanje odvijalo se bez verificiranoga programa i obavezane literature u trajanju od jednog semestra. Uvođenjem Katedre uspostavljen je i verificirani program za dvosemestralnu nastavu (teoretsku) i praktičnu (obvezatan broj sati za hospitaciju u osnovnoj i srednjoj školi), imenovani su mentori u osnovnim i srednjim školama koji su izvodili nastavu za studente-hospitante prema modelima koje je katedra pripravila. Pokrenuti su i prvi istraživački projekti za unapređivanje nastave. Svaku pripravu za praktično predavanje hospitant je oblikovao u suradnji s mentorom, a ja sam svaku pripravu verificirao pismeno i usmeno. Moji studenti se rado sjećaju zajedničkoga rada na oblikovanju pismene priprave za praktično predavanje. Sve do 1977. bio sam na Katedri sam i obnašao zamašne poslove u pripremanju predavanja, održavanju uzornih predavanja u školi, suradnji s mentorima, suradnji sa studentima u pripremanju nastavnih jedinica. Katedra je preuzela vodeću ulogu u unapređenju nastave hrvatskoga jezika i književnosti sa Republičkim zavodom za školstvo RH.

Koje ste konceptualne novine unijeli u metodiku hrvatskoga jezika za vrijeme Vašega upravljanja Katedrom? Kako se Katedra razvijala organizacijski, programski i kadrovski do Vašega odlaska u mirovinu?

Katedru sam usmjerio znanstveno i nastavno. Znanstveno usmjerenje odnosi se na istraživačke projekte (empirijsko istraživanje) u koje se uključuju mentori i studenti. Istraživačke projekte organiziramo sam u suradnji sa školama i Republičkim zavodom za unapređivanje školstva. U okviru Katedre prikuplja se i uspostavlja bibliografija metodičkih radova kojima se studenti služe u pripremanju praktičnih predavanja. Uvode se ispitne kartice za usmeni ispit iz metodičke teorije te učenički tekst za ispravak prije usmenoga ispita kako bi pristupnik pokazao kompetenciju za ispravljanje pismenih radova. Uspostavljen je Ljetopis Katedre u koji se unose svi važniji događaji kao okosnica za pisanje povijesti Katedre. Katedra organizira gostovanja metodičara s drugih fakulteta te kolektivne hospitacije u školama u Zagrebu i izvan Zagreba. Posbeno su zanimljiva gostovanja u Srednjoj školi u Zlataru gdje se ostvarivao projekt zavičajne nastave te uvođenje

timske nastave u kojoj sudjeluju studenti i ja kao profesor metodike. Bile su to prave metodičke gozbe koje su uključivale posjet Matoševu Loboru i baroknoj crkvi u Belcu, umjetnički program učenika, metodički seminar za učitelje Krapinsko-zagorske županije, zakuska za sudionike (studenete i profesore) koju je priredila Srednja škola u Zlataru i Gradsko poglavarstvo. Zlatarske susrete organizirali su prof. Jasna Mlakar i prof. Stjepan Škof, ravnatelj Srednje škole. Studenti su zlatarske susrete doživljavali kao svečanosti. O tim susretima studenti su izvještavali u *Školskim novinama*, a televizija je snimala nastavni sat. O tim susretima govorim u knjizi *Učitelj učitelja*.

Znanstveni razvoj Katedre ostvaruje se uvođenjem postdiplomskoga studija i doktorata. Prva generacija postdiplomanaata sedamdesetih godina prošloga stoljeća obilježila je početak postdiplomskoga studija koji se nastavlja sve do moga umirovljenja. U prvoj generaciji postdiplomanaata proizašli su reprezentativni metodičari znanstvenici koji su kasnije doktorirali i objavili značajne metodičke monografije: Ante Bežen (Metodika - znanost o proučavanju nastavnoga predmeta), Rasima Kajić (Roman u sustavu problemske nastave), Mira Kermek-Sredanović (Književni interesi djece i omladine). Osim magistarskih radova obranjeni su i prvi metodički doktorati (Zvonimir Diklić: Književni lik u nastavi, 1975.).

Katedra je odgojila nekoliko naraštaja metodičara znanstvenika (njihov popis od 1986.god. nalazi se u zborniku *Metodika u sustavu znanosti i obrazovanja*). Taj popis treba dopuniti imenima magistara i doktora znanosti iz metodike koji su stečeni do danas. (Kao mentor za doktorske disertacije djelovao sam i nakon umirovljenja 2000. godine – bio sam mentor dr. Kati Lučić i dr. Vlatki Velički. Pojedini kandidati, kojima sam imenovan mentorom u pripremanju magistarskog i doktorskog rada, morali su na zahtjev aktualnog šefa Katedre odustati od moga mentorstva i prihvatiti njegovo mentorstvo.)

Katedra je razvila suradnju s ustanovama izvan Hrvatske (na međurepubličkoj razini u bivšoj Jugoslaviji) te s ustanovama u inozemstvu (Visokom učiteljskom školom u Pečuhu i Filozofskim fakultetom u Budimpešti, Slavenskim institutom u Lundu, Slavenskim institutom u Uppsali, Visokom učiteljskom školom u Göteborgu, Slavenskim institutom u Beču, Pedagoškim institutom u Beču, Ministarstvom prosvjete pokrajine Hessen u Njemačkoj). Proširivanjem suradnje otvarali su se novi znanstveni, stručni i organizacijski obzori za razvoj Katedre i metodike kao znanstvene i nastavne discipline. Katedra se i kadrovski ojačala. Godine 1977. izabran je za asistenta Vlado Pandžić, a 1978. na Katedru je s Pedagoške akademije prešao Stjepko Težak. Njegovim dolaskom na Katedru intenziviran je rad u metodici hrvatskoga jezika i metodici filma. Uloga Stjepka Težaka u razvoju Katedre i metodike od neprocjenjive je važnosti. Zajedničkim naporima, u suradnji sa Zvonimirom Diklićem, stručnim urednikom Školske knjige i honorarnim predavačem metodike jezičnoga uzražavanja na Katedri, pokrenili smo časopis *Suvremena metodika nastave hrvatskosrpskog jezika i književnosti*, prvi takav časopis u Hrvatskoj koji je okupio suradnike (znanstvenike i praktičare) iz Hrvatske i drugih

jugoslavenskih republika. Časopis je odigrao značajnu ulogu u promicanju metodičke znanosti. Katedra je razvila intezivnu suradnju sa Republičkim zavodom za školstvo te metodičkim praktikumom toga zavoda i njegovom voditeljicom voditeljicom dr. Rasimom Kajjić.

U takvom organizacijskom, stručnom i znanstvenom ozračju i sam sam se uspješnije razvijao. Odlazeći u mirovinu 2000. godine, nakon pedeset godina aktivnoga rada u struci i znanosti, ostavio sam izgrađenu Katedru metodike hrvatskoga jezika i književnosti koja je bila uzor drugim sličnim katedrama na fakultetima za obrazovanje profesora i učitelja.

Teorijski koncept metodike hrvatskoga jezika

Kako biste odredili glavne teorijske odrednice koncepcije metodike hrvatskoga jezika koju ste razvili u svom profesionalnom djelovanju? Može li se Vaš teorijski koncept imenovati kao posebna metodička teorija i kojim biste je imenom nazvali?

Teorijske odrednice metodike književnosti utemeljene su u mojim metodičkim monografijama, posebno u prvoj hrvatskoj sustavnoj metodici književnoga odgoja *Metodika književnoga odgoja*, 1986./1989./2005. U ovoj prigodi spomenut ću najvažnije teorijsko-metodološke odrednice o metodici kao autonomnoj znanstvenoj disciplini: vlastita metodologija, interdisciplinarnost, empirijsko istraživanje (akcijsko i eksperimentalno), vlastita znanstvena terminologija, vlastita znanstvena predmetnost. Svaku spomenutu odrednicu sustavno sam prikazao u *Metodici književnoga odgoja*. Na temelju tih odrednica, u skladu sa znanstvenom epistemologijom, oblikovao sam posebni metodički sustav književnoga odgoja koji se u stručnoj kritici naziva Zagrebačka metodička/Rosandićeva metodička škola. U okviru te škole pojavljuju se različite metodičke teorije koja se odnose na opća pitanja (metodička) te posebna pitanja vezana uz sadržaj koji se metodički osmišljava. Zagrebačka/Rosandićeva metodička škola uspostavila je razvijeni sustav teorije o učeniku kao estetskom subjektu, literarno-estetskoj komunikaciji, estetskom doživljaju i estetskoj spoznaji, posebnim teorijama o proučavanju književnih rodova i vrsta, tipovima nastavnih sati, metodičkim sustavima vrednovanja postignuća na pojedinim stupnjevima obrazovanja, socio-kulturnom kontekstu u kojem se ostvaruje književni odgoj, medijski književni odgoj, teorija čitanja i tipologija čitatelja i dr.

Taj kategorijalni sustav čini okosnicu na kojoj se utemeljuje Zagrebačka/Rosandićeva metodička škola. Ta se metodička škola razlikuje od sličnih metodičkih škola (francuske eksplikacije teksta, njemačke škole interpretacije, ruske škole književne analize, austrijske škole proživljene književnosti, engleske škole ponnoga čitanja i dr.).

Gdje ste u inozemstvu djelovali kao metodičar i koja su Vaša iskustva o stanju metodike u zemljama u kojima ste boravili? Koliki je uopće utjecaj stranih metodika i obrazovnih

teorija na našu metodiku hrvatskoga jezika i ostale metodike te je li Vaša metodička misao prihvaćena negdje u inozemstvu?

U inozemstvu sam boravio kao gostujući profesor te na stručnom usavršavanju. Na stručnom usavršavanju boravio sam u nekoliko navrata u Moskvi, gdje sam u tadašnjoj Leninjskoj biblioteci proučavao metodičku literaturu, posebno literaturu o povezivanju nastavnih predmeta, literaturu o problemskoj nastavi, u Belgiji sam proučavao nastavne programe iz jezika i književnosti, u Italiji (na primjeru internacionalne američke škole) proučavao sam udžbenike iz jezika i književnosti i organizaciju odgojno-obrazovnoga procesa utemeljena na načelima izbornosti i kreativnosti, u Švedskoj sam, u trajanju od desetak godina suradnje i kao gost profesor u nekoliko akademskih godina, proučavao cjelokupni školski sustav, metodologiju unapređivanja odgojno-obrazovnoga procesa, dvojezičnost i interkulturalizam, u Mađarskoj sam proučavao neposrednim praćenjem i izvođenjem nastave na hrvatskom jeziku posebnost metodičkih pristupa u uvjetima dvojezičnosti, u Sloveniji sam sudjelovao u pripremanju znanstvenih projekata o unapređivanju nastave i predavanjima na Filozofskom fakultetu u Ljubljani i Mariboru, u Novoj Gorici održao sam nastavni sat književnosti utemeljen na Krležinu tekstu iz novele *Bitka kod Bistrice Lesne*, u Frankfurtu sam održao seminar o nastavi hrvatskoga jezika u uvjetima dvojezičnosti i dr.

Proučavanje metodike u stranim zemljama omogućilo mi je proširivanje znanstvenoga vidokruga u oblikovanju vlastitih metodičkih teorija. Boraveći u Švedskoj pomno sam proučavao metodička istraživanja Instituta za metodiku pri Visokoj učiteljskoj školi u Malmøu. Upoznao sam metodologiju metodičkih istraživanja, aktualne istraživačke projekte o dvojezičnosti i organizaciji nastave seminarskoga i mentorskoga tipa. U proučavanju ruske metodike posebnu pozornost poklonio sam problemskoj nastavi, organizaciji međupredmetnosti te uključivanju kazališta u nastavu dramskoga odgoja i domova pisaca u proučavanju stvaralaštva pojedinih pisaca.

Iz francuske metodike u svoj sustav uključio sam model kolektivne obrade romana te metodičke postupke u ostvarivanju eksplikacije teksta. U studiju austrijske metodike posebnu pozornost poklonio sam metodiци čitanja i istraživanja čitanja u okviru projekata Instituta za čitanje te izvođenje državane mature s posebnim osvrtom na njemački jezik i književnost. U metodiци književnoga odgoja prisutne su bibliografske jedinice koje pokazuju izbor reprezentativnih djela (metodičkih) iz strane literature. U okviru Zagrebačke/Rosandićeve metodičke škole, osim proučavanju strane metodičke literature, posebna pozornost poklanjala se domaćoj metodičkoj baštini. Svaki magistarski i doktorski rad obvezno je uključivao relevantnu literaturu o predmetu kojima se konkretni rad bavi.

Moja metodika, posebno metodika književnosti i metodika jezičnoga izražavanja te metodika materinskoga jezika u uvjetima dvojezičnosti, doživjela je afirmaciju izvan Hrvatske u prijevodioma pojedinih knjiga i članaka (u Sloveniji,

Slovačkoj, Kosovu). Recepcija moga metodičkoga udžbeničkoga opusa vidljiva je u korpusu kritičke literature koja se pojavljuje u knjizi *Učitelj učitelja*. Za svoj znanstveni, stručni i nastavni rad dobio sam Medalju Sveučilišta u Göteborgu te priznanja Slavenskoga instituta u Lundu. O mom djelovanju kao predavača i znanstvenika u Švedskoj i bivšim jugoslavenskim republikama također postoji literatura.

Koja područja metodike hrvatskoga jezika ste osobito unaprijedili i u čemu se to unapređenje očituje? Navedite djela koja to potvrđuju.

Unaprijedio sam nastavu književnosti u osnovnoj i srednjoj školi uvodeći nove metodičke sustave: školsku interpretaciju, problemski sustav, korelacijsko-integracijski sustav, sustav cjelovite obrade romana, medijjski sustav, izbornu nastavu. O tim novinama svjedoče moje knjige: *Nastava hrvatskosrpskog jezika i književnosti* (1968.), *Metodički pristup romanu* (1972.), *Metodičke osnove suvremene nastave hrvatskoga ili srpskog jezika u srednjoj školi* (1973.), *Problemska stvaralačka i izborna nastava književnosti* (1975.), *Književnost u osnovnoj školi* (1976.), *Metodika književnoga odgoja* (1986./1989./2005.), *Novi metodički obzori* (1993.), *Kurikulski metodički obzori* (2003.)

Unapređivanje nastave hrvatskoga jezika u osnovnoj i srednjoj školi očituje se u uvođenju novih disciplina u nastavne programe i udžbenike uvođenjem novoga metodičkoga sustava (komunikacijskog, problemskoga, algoritamskoga). Za unapređivanje nastave uspostavio sam projekete eksperimentalnoga istraživanja eksperimentalne nastave u gimnaziji. U udžbeniku iz hrvatskoga jezika za osnovnu školu uveo sam jezični portfolio. U suradnji s dr. Josipom Silićem napisao sam prvi udžbenik iz fonetike i fonologije te udžbenik iz morfologije i morfonostilistike za 1. i 2. razred gimnazije, s dr. Zvonimirem Diklićem novi model udžbenika iz hrvatskoga jezika za 7. i 8. razred osnovne škole koji je utemeljen na teoriji komunikacije, teoriji samostalnoga učenja i vrednovanja postignuća, teoriji jezičnoga portfolija. Novine u području metodike hrvatskoga jezika mogu se pratiti u ovim djelima: *Prema modernoj nastavi jezika u srednjoj školi* (1973.), *Osnove fonetike i fonologije hrvatskoga književnoga jezika* (1978.), *Osnove morfologije i morfofostilistike hrvatskoga književnoga jezika* (1979.). Uz udžbenike objavljeni su priručnici za učitelje i radne bilježnice za učenike. Bili su to prvi uzorci priručnika i radnih bilježnica. O uvođenju novoga sustava nastave jezika snimljen je ciklus emisija u Obrazovnome televizijskom programu. Nove koncepcije nastave jezika sustavno su prikazane u knjizi *Hrvatski jezik u srednjoškolskoj nastavi* (1996.), a snimljene su i kasete, neposredne snimke nastavnoga procesa u gimnaziji (Hrvatski jezik 1 i Hrvatski jezik 2). Kasete sadrži snimku nastavnoga procesa u komunikacijskom metodičkom sustavu. Prikazuje metodičke postupke koji potiču učenike na slušanje, pisanje, prevođenje, čitanje u različitim didaktičkim komunikacijskim situacijama.

U metodici jezičnog izražavanja (usmenoga i pismenoga) uveo sam: prvu sustavnu tipologiju pismenih sastavaka u osnovnoj i srednjoj školi, tipologiju tematskih sustava, tipologiju pogrešaka u pismenim radovima učenika, prvu sustavnu tipologiju pismenih vježbi, posebno diktata, kriterije za ocjenjivanje pismenih radova, samovrednovanje vlastitoga teksta prema kriterijima vrednovanja i dr. Teorija i praksa pismenoga izražavanja u osnovnoj školi prikazana je u knjizi *Od slova do teksta i metateksta* (2002.) U području metodike hrvatskoga jezika uveo sam uzorke radijskih emisija u kojima su sudjelovali učenici.

Posebno ističem model jezičnih udžbenika za osnovnu školu u suradnji s dr. Zvonimirom Diklićem *Hrvatski jezik: učim, istražujem i stvaram* (sedmi i osmi razred) koji su afirmirali istraživačku i stvaralačku nastavu hrvatskoga jezika u osnovnoj školi.

Zagrebačka (Rosandićeva) metodička škola

U metodičkoj literaturi navodi se da ste osnivač Zagrebačke metodičke škole. Što taj naziv doista znači u teorijskom i praktičnom smislu s obzirom na činjenicu da ta škola nikada, ni na koji način, nije institucionalizirana? Koji su još važniji sudionici škole?

Točno je, u metodičkoj literaturi (kritičkoj metodičkoj literaturi), govori se o Zagrebačkoj/Rosandićevoj metodičkoj školi. (Vidi primjere u popisu literature o mome metodičkome opusu.) Tim se nazivom, od sedamdesetih godina prošloga stoljeća, označava nova metodička škola (škola školske interpretacije, škola problemske i stvaralačke nastave, škola istraživačke nastave...) koju sam afirmirao u svojim teorijskim člancima i metodičkim monografijama. Da bi dobila status metodičke škole, u teorijskom i praktičnom smislu, morala je predstaviti nositelje škole (teoretičare i praktičare) koji svoje djelovanje utemeljuju na njezinim teorijskim i praktičnim načelima. Prema teorijskim načelima škole oblikovani su i prvi udžbenici križevnosti koji su u stručnoj kritici kvalificirani kao glasnici nove škole (udžbenik *Pristup književnom djelu*). Praktično oživotvorenje škole započinje uključivanjem novih udžbenika, a organizacija odgojno-obrazovnog procesa (organizacija nastavnoga sata) utemeljuje se na novim komunikacijskim i spoznajnim osnovama (uključujući doživljaj i spoznaju književne umjetnine). Učenik postaje estetskim subjektom. Vi kažete da ta "škola nikada, ni na koji način, nije institucionalizirana". Međutim, školu je prihvatilo resorno ministarstvo i Zavod za unapređivanje školstva RH. Svi nastavni programi iz hrvatskoga jezika i književnosti oblikovani su prema načelima Zagrebačke/Rosandićeve škole, svi istraživački projekti, svi seminari za stručno usavršavanje. Štoviše, prema načelima Zagrebačke metodičke škole oblikovani su projekti za pokretanje metodičke literature u Hrvatskoj i izvan Hrvatske. U Bosni i Hercegovini pokrenut je projekt *Metodički pristup književno-umjetničkom tekstu* (1973.). Objavljena je serija metodičkih monografija pod mojim stručnim vodstvom. U Sarajevu djeluje me-

todički krug koji je prihvatio Zagrebačku metodičku/Rosandićeovu školu (Diklić, Marek, Hadžić, Senić, Božović...). Slovenska metodičarka Boža Krakar Vogel u svojoj knjizi *Poglavlja iz diktatike književnosti* (2004.) poziva se na Rosandićeovu metodičku školu - školu školske interpretacije.

Na slavističkim kongresima koji su se održavali u bivšoj Jugoslaviji govorilo se o Zagrebačkoj/Rosandićevoj metodičkoj školi. To su samo neki podaci koji govore o institucionaliziranju Zagrebačke/Rosandićeve metodičke škole.

O sudionicima Zagrebačke/Rosandićeve metodičke škole morao bih govoriti sustavnije u posebnoj knjizi. Vjerujem da će to ostvariti budući istraživači metodičke baštine. Žao mi je izostaviti bilo koje ime metodičara koji pripada Zagrebačkoj/Rosandićevoj školi, koji se osjećaju pripadnicima te Škole. Riječ je o nekoliko generacija metodičara znanstvenika, u svakoj generaciji profilirali su se kao specijalisti za određena područja: Stjepko Težak za metodiku hrvatskoga jezika u osnovnoj školi, Zvonimir Diklić za metodiku o književnom i dramskom liku, metodiku lirske poezije, prožimanje znanosti o književnosti i metodike, Neda Bandelja za udžbeničku problematiku i metodiku razredne nastave, Zdenka Gudelj Velaga za stvarачku pismenost, Rasima Kajić za problemsku nastavu i povezivanje umjetnosti u nastavi, Mira Kermek za istraživanje književnih interesa djece i mladeži, Ante Bežen za znanstveno utemeljenje metodike, Manja Kovačević za interdisciplinarno utemeljenje metodike, Mirjana Benjak za metodiku europskoga romana i interkulturalizam, Nada Lagumdžija za metodiku basne u sustavu problemske nastave u prva četiri razreda, Vlado Pandžić za metodiku romana, Gabrijela Šabić za metodiku lirske poezije, Anđelko Barbić za metodičke pristupe stvaralaštvu Ivane Brlić Mažuranić, Ante Selak za metodičke pristupe pjesništvu Tina Ujevića, Vlatka Velički za metodiku predškolskoga odgoja i stvaralački sustav, Irena Vodopija za metodiku razredne nastave, Božidar Pugelnik za metodiku filma, Jože Lipnik za metodiku čitanja, Mira Topić za izvandomovinsku nastavu hrvatskoga jezika, Kata Lučić za metodiku razredne nastave (povezivanje nastavnih predmeta u integrirani metodički sustav), Eva Leniček za metodiku čitanja i lektire u razrednoj nastavi, Mladen Subotić za metodiku stvaralačke pismenosti u osnovnoj školi, Ana Pitarić za metodiku filma, Petar Prpić za nastavne programe, Ivančica Planinc za specijalnu metodiku (učnici s posebnim potrebama), Zdravko Jelenović za metodiku književnoga obrazovanja odraslih, Karol Visinko za metodiku jezika, Leopoldina Veronika Banaš za komunikacijski metodički sustav, Jasna Gotovac za metodičku terminologiju, Vesna Škarica za metodičko vrednovanje udžbenika, Mary Ann Škare za udžbenike, Dunja Pavličević za metodiku jezika i kompjutorske igre, Mirna Velčić za metodiku jezika, Sreto Batranović za programiranje književno-teorijskih pojmova, Mićo Delić za llingvističku stilistiku u nastavi, Ana Galjer za korelacijski sustav u razrednoj nastavi, Ljubica Ivezić za razvijanje kreativnosti u nastavi i izvannastavnoj djelatnosti, Jadranka Luketa - Marković za višeizvorni sklop u prvom razredu osnovne škole, Marija Tkalac za metodiku dramske umjetnosti, Vera Trubarac za metodiku pravopisne nastave,

Luka Vukojević za metodiku sintakse, Jasna Pervan za metodiku književnosti (doživljaj i spoznaja književnog djela kao metodički problem), Mazlom Kumnova za metodiku teorije književnosti u osnovnoj školi, Vesna Požgaj-Hadžić za metodiku dvojezične nastave, Čedomir Rebić za metodiku sintakse vezanoga teksta, Đuro Novak za metodiku sintakse u srednjoj školi i dr.

Ovom popisu metodičara magistara i doktora znanosti treba pridružiti nova imena pristupnica/pristupnika koji su magistrirali i doktorirali nakon moga umirovljenja (2000. g.). Sva spomenuta imena vodio sam kao mentor u pripremanju magistarskih radova i doktorata. Sa svakim/om kandidatom/kandidaticom proširivao sam svoj znanstveni vidokrug. Radovao sam se svakom novom metodičkom otkriću, dijelio sam radost sa svojim kandidatima/kandidaticama. Uz vlastiti metodički opus ovaj zamašni znanstveni korpus smatram osobito važnom odrednicom svog znanstveno-pedagoškoga djelovanja.

Metodike su nedavno službeno uključene u znanstvene discipline u Pravilniku o znanstvenim područjima, poljima i granama u Hrvatskoj. Zašto je do formalnog priznanja metodike kao znanstvene discipline trebalo proći toliko vremena te koje su tome bile glavne prepreke? Koja su, po Vašem mišljenju, temeljna obilježja metodike kao znanosti i zadovoljavaju li ih sve metodike?

Uključivaje metodike u Pravilnik o znanstvenim područjima, poljima i granama u Hrvatskoj važan je datum u povijesti hrvatske metodike. Proces za njezino službeno (administrativno) priznavanje trajao je dosta dugo. Sve metodike koje ulaze u taj Pravilnik dobivaju isti status, iako nemaju ujednačena postignuća (znanstvena). Neskromno moram konstatirati da je u Hrvatskoj najrazvijenija metodika hrvatskoga jezika i književnostio čemu svjedoči korpus znanstvene literature i izgrađenost znanstvenoga sustava. O tome najbolje svjedoči Vaša knjiga *Metodika- znanost o poučavanju nastavnog predmeta* (2008.). Njezino predstavljanje i podatak o uključivanju metodike u Pravilnik o znanstvenim područjima, poljima i granama nazvao sam "blagdanom hrvatske metodike." Glavne zapreke za njezino formalno priznavanje dolazile su iz redova znanstvenika i institucija koje ne poznaju znanstvenu djelatnost u metodici, a o njezinu znanstvenom statusu odlučuju. Nekompetentno prosuđivanje znanstvenoga bića metodike smatram glavnim razlogom za njezino mukotrpno uključivanje u spomenuti Pravilnik. Neovisno o nerazumijevanju znanstvenoga bića metodike od strane stručnjaka iz drugih znanstvenih područja, razvijeni korpus, primjerice metodike hrvatskoga jezika i književnosti, nametnuo se kao neosporiva znanstvena činjenica koja je odlučila o njezinu formalnom priznavanju kao znanosti. O znanstvenim obilježjima metodike hrvatskoga jezika i književnosti govorio sam u više navrata, posebno u *Novim metodičkim obzorima* i *Metodici književnoga odgoja*. Znanstveno utemeljenje metodike promatram u kontekstu znanosti o znanosti koja utvrđuje opće zakonitosti znanosti, kriterije klasifikacije, međusobne odnose, posebnosti, uvjete za razvoj. Konstituiranje metodike hrvatskoga jezika i književnosti kao autonomne znanosti

temeljio sam na učenju genetike znanosti koja govori o raslojavanju postojećih znanstvenih područja i emancipaciji nove znanstvene discipline u okviru postojećeg znanstvenoga područja. Metodika hrvatskoga jezika, kao samostalna znanstvena disciplina, izdvaja se svojom predmetnošću, metodologijom i ciljevima iz kroatistike i opće lingvistike. Metodika književnosti svojom predmetnošću, metodologijom i svrhom, izdvaja se iz znanosti o književnosti (metodologije, teorije i povijesti) i oblikuje kao posebna znanost. Metodika se izdvaja iz pedagoških znanstvenih disciplina kao samostalna disciplina svlastitom predmetnošću, metodologijom i ciljevima.

Iz spomenutih tvrdnji proizlazi odgovor na Vaše pitanje o temeljnim obilježjima metodike. Svaka metodika mora utvrditi vlastitu predmetnost, metodologiju i svrhu. Znanstveni razvoj pojedine znanstvene discipline ovisi o nizu čimbenika o kojima govorim na primjeru Zagrebačke/Rosandićeve metodičke škole. Razvijenost (znanstvena) pojedine metodike mjeri se prema parametrima o razvijenosti znanosti o kojoj govori filozofija znanosti.

Kakvo je, po Vašem mišljenju, aktualno stanje metodike hrvatskog jezika u Hrvatskoj danas s obzirom na znanstvenu produkciju, djelovanje stručnjaka, obrazovanje metodičara znanstvenika i aktualnu metodičku praksu?

Aktualno stanje metodike hrvatskoga jezika može se prosuđivati i ocjenjivati u odnosu na prethodno stanje. Time se otvara prostor za uspostavljanje periodizacije metodike hrvatskog jezika i književnosti, obrazovanje metodičara znanstvenika i metodičku praksu. Do sadašnjega stupnja razvoja metodika hrvatskoga jezika i književnosti prošla je nekoliko razvojnih perioda: predznanstveni period, utemeljenje znanstvenoga perioda šezdesetih i sedamdesetih godina prošloga stoljeća, plodonosni period znanstvenoga razvoja osamdesetih i devedesetih godina prošloga stoljeća. Prvo desetljeće 21. stoljeća obilježeno je zaostajanjem znanstvenoga razvoja. Znanstvena produkcija je u krizi. Ne pojavljuju se relevantna znanstvena djela izuzevši Vašu monografiju *Metodika-znanost o poučavanju nastavnoga predmeta* (2008.), moju *Metodiku književnoga odgovja* (2005.) i Diklićeve dvije monografije *Osnove teorije i nastavne interpretacije lirske poezije* (2009.) i *Književnoznanstveni i metodički putokazi nastave književnosti* (2009.)

Umjesto znanstvene produkcije nastupilo je vrijeme praktičnih priručnika uz udžbenike bez relevantnih znanstvenih odrednica. pisci tih priručnika većinom su učitelji praktičari bez znanstvenih kvalifikacija. Pojedini priručnici prolaze bez kompetentnih stručnih recenzija. U usporedbi s prethodnim periodima, u sadašnjem razdoblju metodika hrvatskoga jezika i književnosti nema posebnoga časopisa. Časopis *Metodika* namijenjen je svim metodikama (metodikama svih nastavnih predmeta). Poznato je da su časopisi promicatelji aktualne znanstvene misli i razvijene prakse. Časopis *Suvremena metodika hrvatskoga jezika* promicao je aktualnu znanstvenu, stručnu metodičku misao (domaću i stranu) te avangardnu nastavnu praksu.

Prethodna razdoblja obilježili su znanstveni zbornici koji su donosili tekstove znanstvenih saopćenja, referata, prikaza o određenoj aktualnoj znanstvenoj problematici, a časopis *Pogledi i iskustva* donosio je tekstove sa stručnih savjetovanja koja su bila tematski usmjerena. U povodu održavanja slavisitičkih kongresa objavljeni su posebni separati s metodičkom tematikom. To su samo neki pokazatelji znanstvene aktivnosti u području metodike hrvatskoga jezika i književnosti. Budući istraživači metodičke problematke u zbornicima, separatima i časopisima imaju bogate izvore za znanstveno istraživanje metodičke baštine.

Posebnju ulogu u promicanju metodičke misli imale su u svim razdobljima *Školske novine* u kojima su surađivali najpoznatiji metodičari hrvatskoga jezika i književnosti (Stjepko Težak, Dragutin Rosandić, Neda Bendelja, Zdenka Gudelj Velaga, Ante Bežen, Manja Kovačević i dr.).

U sadašnjem razdoblju izostali su znanstveni projekti. Kako metodika nije bila zastupljena u Pravilniku o znanstvenim područjima, nisu se mogli ostvarivati znanstveni projekti. Pokušaj prijavljivanja znanstvenoga projekta Filozofskog fakulteta iz Pule završio je neuspjehom - projekt je odbijen. Uvođenjem metodike u spomenuti Pravilnik, vjerujem, krenut će i znanstveni projekti!

U djelovanju stručnjaka može se konstatirati da je izostalo svestranije i aktivnije javno djelovanje u donošenju strateških dokumenata o primjenama hrvatskoga školstva, posebno u donošenju dokumenata o nastavnom predmetu Hrvatski jezik i književnost.

U povodu najave kataloga znanja, HNOS-a, novih nastavnih programa i državne mature nisu se u dovoljnoj mjeri oglašili kompetentni stručnjaci (metodičari znanstvenici koji nisu sudjelovali u donošenju tih dokumenata) ni stručna tijela poput Društva srednjoškolskih profesora hrvatskoga jezika i Akademija odgojnih znanosti. Nisu se oglašile ni katedre za metodiku. Obrazovanje metodičara znanstvenika od presudne je važnosti za znanstveni razvoj metodike. U sadašnjem razdoblju otvorene su nove mogućnosti za znanstveno obrazovanje mladih stručnjaka uvođenjem bolonjskoga procesa. Međutim, nisu stvoreni kadrovski i drugi uvjeti za uspješno ostvarivanje novoga sustava. Nisam upoznat sa sadašnjim stanjem na katedrama za metodiku o obrazovanju metodičara znanstvenika. Isto tako, nisam upoznat kako se ostvaruje praktični dio studija metodike na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Na temelju pokazatelja o sadašnjem stanju metodičke znanosti i nastave metodike može se govoriti o krizi znanstvene produkcije i neadekvatnim uvjetima za njezin razvoj i obrazovanje budućih znanstvenika i učitelja hrvatskoga jezika i književnosti. Ovu tvrdnju mogao bih potkrijepiti primjerima (pozitivnim) iz razvijenih sredina (Slovenije, Austrije, Švedske...) gdje su stvoreni odgovarajući uvjeti za razvoj metodičke znanosti i obrazovanja znanstvenika učitelja praktičara. Bilo bi vrlo korisno objaviti komparativnu analizu hrvatske (aktualne) metodičke zbilje (znanstvenih projekata, znanstvenih zbornika, časopisa, metodičkih monografija, znanstvenoga podmlatka, studiranja metodike...) s metodičkom zbiljom u razvi-

jenijim zemljama. Sad je Slovenija poticajan primjer za takvu komparativnu prosudbu, a donedavno hrvatska metodika bila joj je uzor i ishodište za izgrađivanje vlastite metodike.

Prosvjetna politika nekad i danas

Kakav je odnos i utjecaj prosvjetne politike na kvalitetu nastave u prošlosti i danas? Jesmo li na dobrom putu s uvođenjem kurikula, državne mature i drugih inovacija koje su posljednjih godina pokrenule prosvjetne vlasti u Hrvatskoj? Što smatrate dobrim, a što lošim, osobito s gledišta metodičkih kompetencija?

Prosvjetna politika ima važnu ulogu u unapređivanju školskoga/odgojno-obrazovnoga sustavana na svim razinama i u svim područjima, tako i u području unapređivanja jezičnoga i književnoga obrazovanja. Sustavno sam pratio sve strateške dokumente o promjenama školskoga/odgojno-obrazovnoga sustava s posebnim usmjerenjem na hrvatski jezik i književnost. Objavio sam knjigu *Hrvatsko školstvo u okružju politike* (2005.) koja sadrži tekstove iz kolumne u *Vjesniku* i članke iz *Školskih novina*. Vaše pitanje potiče procjenjivanje prosvjetne politike u prošlosti i sadašnjosti. Budući da sam aktivno sudjelovao u prosvjetnoj politici u prošlosti kao član Prosvjetnoga savjeta RH, predsjednik Republičke komisije za udžbenike, predsjednik stručnih povjerenstava za donošenje nastavnih planova i programa za hrvatski jezik i jezično-umjetničko područje te suradnik prosvjetnih tijela na saveznoj razini, prodekan za nastavu i znanost na Filozofskom fakultetu, mogu, vjerujem kompetentno, uspoređivati sadašnju i prošnu prosvjetnu politiku.

Svi strateški dokumenti o promjenama školskoga/odgojno-obrazovnog sustava u prošlom razdoblju (do devedesetih godina) prolazili su stručnu i društvenu verifikaciju na više razina (državnih tijela, institucija koje se bave obrazovanjem, stručnih udruga, znanstvenih institucija, posebno škola i učitelja do stručnih aktiva za pojedine nastavne predmete). Autori tih dokumenata bili su kompetentni stručni timovi u kojima su bili uključeni eksperti za određenu problematiku. Primjerice: programi za hrvatski jezik i književnost upućivali su se na stručnu verifikaciju katedrama iz jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu, pedagoškim akademijama, zavodima za školstvo, strukovnim udrugama - Sekciji za metodiku hrvatskoga jezika na sveučilišnoj razini, redakcijama obrazovne televizije i radija, Društvu hrvatskih pisaca, Akademiji znanosti i umjetnosti, nakladničkim kućama koje objavljuju udžbenike i školsku lektiru, Saboru RH. U izradbi nastavnih programa sudjelovali su obvezatno ovi stručnjaci: teoretičari književnosti, povjesničari hrvatske književnosti, povjesničari svjetske književnosti, metodičari znanstvenici, jezikoslovci znanstvenici, praktičari-učitelji hrvatskoga jezika za određeni stupanj, stručnjaci za medije (televiziju, radio, film). Svaki strateški dokument ostvarivao se u fazama: u prvoj fazi utvrđena je metodologija prema kojoj će se dokument oblikovati (na razini Prosvjetnoga savjeta RH), metodološki nact morao je proći stručnu verifikaciju na razini stručnih vijeća, nakon toga formirana su stručna tijela

za oblikovanje dokumenata koji se, nakon dovršetka, vraća na stručnu raspravu u vijeće i nakon toga pristupa se konačnome oblikovanju dokumenta u stručnome povjerenstvu. Dovođeni dokument vraća se na prosudbu Presvjetnom savjetu RH i nakon toga upućuje na provjeru školama, Zavodu za školstvo, fakultetima, stručnim udrugama i sl.).

Metodologija promjena hrvatskoga školstva od devedesetih godina, od uspostave neovisne hrvatske države, razlikuje se od metodologije prošlih razdoblja. Svaka ministarska ekipa uspostavljala je svoju metodologiju što je dovelo do diskontinuiteta. U stručnim tijelima za oblikovanje strateških dokumenata zaobidjeni su stručnjaci iz područja odgojnih znanosti (pedagozi, didaktičari, edukolozi, metodičari). U stručnim tijelima za stvaranje novih nastavnih programa, rasterećivanje programa, pripremanje Kataloga znanja, HNOS-a, dokumenata o državnoj maturi zaobidjeni su metodičari znanstvenici. Na pojavne oblike antimetodičke orijentacije u promjenama hrvatskoga školstva, na moju inicijativu, reagirala je Katedra za metodiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu i upozorila u objavljenom upozorenju u *Školskom novinama* na moguće promašaje u donošenju strateških dokumenata. Intervencija nije imala djelotvoran učinak. Zapošavljanje metodičara znanstvenika došlo je do izražaja u pripremanju svih reformskih dokumenata (Katalog znanja, HNOS-a, novih nastavnih programa za osnovnu školu, Državne mature, Okvirnog nacionalnog kurikula). Metodičari su izostali i u stručnim povjerenstvima za izradbu Zakona u udžbenicima te povjerenstvima za odobravanje udžbenika. Valjalo bi sustavno proučiti organizaciju tijela koja su preuzela promjene hrvatskoga školskoga sustava, metodološke napatke i kompetencije stručnjaka u tim tijelima, s posebnim osvrtom na zastupljenost metodičara, pedagoga/metodologa, psihologa, komunikologa. Primjerice: u Koordinacijskom odboru za izradbu HNOS-a djeluju ovi stručnjaci: ministar dr. sc. Dragan Primorac, stručnjak iz područja medicinskih znanosti, forenzičar; akademik Vladimir Paar, fizičar; dr. sc. Nevio Šetić, povjesničar i Nenad Marković, profesor biologije, dipl. ing. Tina Miličić. Glavni metodolog za izradbu Kataloga znanja koji je preimenovan u HNOS postao je akademik Vladimir Paar, fizičar.

U stručnim povjerenstvima za nastavne programe iz hrvatskoga jezika, HNOS i Državnu maturu nisu zastupljeni kompetentni metodičari znanstvenici. O promašajima tih dokumenata detaljnije govorim u knjizi *Hrvatsko školstvo u okružju politike* i knjizi *Učitelj učitelja*.

Uvođenjem spomenutih strateških dokumenata, posebno nacionalnoga kurikula i državne mature, hrvatsko školstvo uključuje se u krug razvijenih zemalja, posebno zemalja Europske Unije. Za takvo uključivanje nužno je uspostaviti metodologiju koja se primjenjuje u dokumentima Europske Unije/Vijeća Europe i pojedinih zemalja iz toga kruga. U intervjuu *Školskom novinama* 2005. posebno sam se osvrnuo na metodologiju u promjenama hrvatskoga školstva pozivajući se na primjere pojedinih zemalja iz Europske Unije. Dopustite mi da citiram taj dio teksta:

“Europska metodologija (metodologija europskih zemalja) bitno se razlikuje

od metodologije prema kojoj se stvarani dosadašnji reformski dokumenti. Hrvatska je jedina tranzicijska zemlja, koja od osamostaljenja do danas nema nacionalnoga kurikula.

U pripremanju dokumenata o državnoj maturi Slovenija je organizirala proučavanje svih relevantnih dokumenata EU i UNESCO-a. Katalog znanja za državnu maturu pripreman je dvije godine, isto tako naturalni esej što ga je eksperimentalno pripremila metodičarka Boža Krakar Vogel i objavila u knjizi *Naturalni esej*, dva magistarska rada bavila su se slovenskim jezikom na maturi.

Poučan je i austrijski primjer u stvaranju obrazovnih standarda, posebno standarda za njemački jezik, strani jezik i matematiku.

Interdisciplinirani tim stručnjaka (naznačene su kompetecije/specijalnosti svakoga člana toga tima), proveo je empirijsko istraživanje svih odrednica koje ulaze u obrazovni standard. Odabrane su škole u kojima se provodi empirijsko istraživanje. Istraživanje je trajalo dvije školske godine. Standardi se izvode iz nacionalnog i predmetnog kurikula. Svaka se kurikulska odrednica unosi u standard koji određuje razine postignuća i sredstva za utvrđivanje postignuća. U obrazovne standarde uvode se odrednice o procesu učenja, ponašanju učenika u tom procesu, rezultati učenja koji se iskazuju različitim kompetencijama.

Projekt je popraćen relevantnom stručnom i znanstvenom literaturom.”

Hrvatski reformski dokumenti nisu popraćeni relevantnom literaturom, ne navode se stručne kompetencije svakoga člana stručnih povjerenstava, ni metodološka paradigma prema kojoj su oblikovani pojedini dokumenti. Posebno je zanimljivo pratiti nastajanje Okvirnoga nacionalnoga kurikula koji se pojavljuje s velikim zakašnjenjem, a treba prethoditi svim dosadašnjim reformskim dokumentima. O potrebi stvaranja kurikula započeo sam svoj govor već devedesetih godina u knjigama *Kurikulski metodički obzori* i *Hrvatsko školstvo u okružju politike* u kojoj je objavljen i moj metodološki kurikulski model za promjene hrvatskoga školskoga sustava. (Metodološki model pripremio sam kao predsjednik Hrvatskoga školskoga vijeća.) Pripremio sam i rukopis nove knjige *Put do hrvatskoga nacionalnoga kurikula* koji je popraćen pozitivnim recenzijama i čeka nakladnika koji će ga objaviti.

Osvrte na dokument o državnoj maturi objavljivao sam u člancima (*Vjesnik, Školske novine*) i knjizi *Hrvatsko školstvo u okružju politike*, govorio sam i u televizijskoj emisiji *Otvoreno*. Naslovi objavljivanih članaka pokazuju s kojih sam motrišta prosuđivao uvođenje državne mature (Nepotpune/nedostatne odrednice u reformskom dokumentu, U raspravama o državnoj maturi zaobilazi se stručna utemeljenost, sadržaj i vrednovanje postignuća, Od kurikula prema maturi, Tragom provjerenih rješenja (slovenskih i austrijskih) Mijenjajte maturu iz hrvatskoga...). Prva državna matura iz hrvatskoga jezika (praktična provedba) pokazala je nedostatke koji su se mogli predusresti da su se uvažavale sugestije i prijedlozi o oblikovanju sadržaja (izboru sadržaja, načinu vrednovanja, oblikovanju testova, stručnom vrednovanju testova i drugih ispitnih sredstava - eseja, primjerice...).

Cjelokupni projekt mature iz hrvatskoga jezika odstupa od koncepcije suvremene nastave hrvatskoga jezika i književnosti uvođenjem pozitivističke/reproduktivne koncepcije, dokidanjem stvaralačke koncepcije, posebno u pisanju naturalnoga eseja. U oblikovanju dokumenata o državnoj maturi iz hrvatskoga jezika nisu sudjelovali metodičari znanstvenici, ni znanstvenici iz područja književnosti (povjesničari i teoretičari). Državnoj maturi morao je prethoditi Nacionalni i predmetni kurikulum za hrvatski jezik te Obrazovni standard iz hrvatskoga jezika i književnosti za srednjoškolski stupanj.

Uspon i stagnacija udžbenika

Svojedobno ste uveli bitne inovacije u udžbenike književnosti za srednje škole. Možete li navesti podatke o tim udžbenicima? Kako su se te inovacije razvijale i što je s njima danas? Kako gledate na aktualnu problematiku udžbenika? Imamo li danas dobre udžbenike iz književnosti i hrvatskoga jezika?

O udžbeničkoj problematici mogu govoriti na više razina: kao teoretičar i povjesničar udžbenika, pisac udžbenika za osnovnu i srednju školu u Hrvatskoj, pisac udžbenika iz hrvatskoga jezika za osnovnu i srednjoškolsko obrazovanje u dijaspori, recenzent udžbenika iz hrvatskoga jezika i književnosti za osnovnu i srednju školu, autor projekata za vrednovanje i eksperimentalno praćenje udžbenika. Uveo sam zvučne čitanke i kasete, prve uzorke radnih bilježnica iz hrvatskoga jezika i književnosti za osnovu i srednju školu, metodičke priručnike za učitelje. Kao predsjednik Republičke komisije za udžbenike (u bivšoj državi, op. ur.), koja je djelovala u interdisciplinarnom sastavu, pokrenuo sam objavljivanje dokumenata za vrednovanje udžbenika, njihovo odobravanje za uporabu i vrednovanje u praksi.

U takvom metodološkom obzoru promatram aktualnu udžbeničku stvarnost, posebno udžbenike iz hrvatskoga jezika i književnosti za osnovnu i srednju školu. Za sustavniji i cjelovitiji prikaz te udžbeničke stvarnosti bio bi potreban veći prostor od prostora u intervjuu. Stoga ću napomenuti što nedostaje u aktualnoj metodologiji stvaranja i vrednovanja udžbenika. Nedostaje: provjeravanje udžbenika u praksi prije upućivanja na odobravanje za uporabu u školi. Eksperimentalna provjera utemeljuje se na utvrđenim parametrima za vrednovanje udžbenika, recenzenta (jezikoslovac, književni znanstvenik, metodičar znanstvenik, praktičar). Recenziranje udžbenika ostvaruje se prema utvrđenim odrednicama za koje su kompetentni pojedini recenzenti. U stručnim povjerenstvima na razini Ministarstva moraju biti spomenuti recenzenti. Nažalost, u pojedinim su slučajevima izostavljeni recenzenti metodičari znanstvenici, a iz redova jezikoslovaca i književnih znanstvenika nisu odabrani kompetentni stručnjaci (udžbenike iz hrvatskoga jezika recenzirali su stručnjaci za ruski jezik, udžbenik iz književnosti recenzirali su stručnjaci za staroslavenski jezik). Aktualnu udžbeničku stvarnost karakterizira pluralizam naslova za isti razred i pomanjkanje znanstvene infrastrukture. Ne može se govoriti o unapređivanju udžbenika.

Najnoviji zakoni o udžbenicima nisu usklađeni sa znanstvenim zahtjevima o udžbenicima, o čemu sam opširnije progovorio u *Školskim novinama*. Bez kvalitetnih udžbenika nema kvalitetne nastave.

Popis mojih udžbenika, tj. prvoga izdanja u kronološkom slijedu, pripremila je dr. Vesna Grahovac Pražić pa joj ovom prigodom zahvaljujem. Što se tiče teorijskih priloga o udžbeniku ističem zbornik radova sa znanstveno-stručnoga skupa održanoga 17. svibnja 2002. godine u Školskoj knjizi u kojem je objavljen moj članak *Vrste udžbenika i metodički sustavi* (2004.)

Koje stručne događaje i osobe u svom dugogodišnjem djelovanju osobito pamtite po zaslugama za napredak obrazovanja, a posebno metodike hrvatskoga jezika, te za Vaš osobni stručni razvoj?

Kao važne događaje koji su odigrali važnu ulogu u mome stručnom djelovanju ističem: učiteljvanje u Gimnaziji Varaždin i Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, dolazak na Filozofski fakultet, obranu doktorske disertacije, objavljivanje prve metodičke monografije i prvoga udžbenika, nastupe na slavističkim kongresima, gostovanja na stranim sveučilištima, posebno u Švedskoj, primanje nagrada za unapređivanje metodičke znanosti, primanje nagrade za životno djelo, primanje Priznanja Grada Gospića, primanje priznanja Slavenskoga instituta u Lundu i medalje Sveučilišta u Gøteborgu, susret s Miroslavom Krležom i predstavljanje školske lektire (šest knjiga Krležinih tekstova), osnivanje Katedre za metodiku, promicanje pravih magistara i doktora metodike... Vjerujem da sam izostavio velik broj događaja koji su važni u mojem stručnom djelovanju. To je građa za cjelovitije autobiografsko djelo!

Osim događaja spominjete i osobe koje su utjecale na moj stručni razvoj. Opet sam u neprilici jer ću, vjerojatno, izostaviti koju osobu zaslužnu za moj stručni razvoj. Pa ipak, krenut ću od osoba koje su u srednjoj školi utjecale na moj stručni razvoj, na izbor studija i metodičkoga usmjerenja. Riječ je o profesoru hrvatskoga jezika Mateju Sovi, autoru srednjoškolskoga udžbenika iz književnosti, profesoru Mati Demarinu, profesoru pedagoške skupine predmeta koji me usmjerio na metodiku hrvatskoga jezika i književnosti. Njemu sam se, na neki način, zahvalio knjigom o njemu *Pedagog - stvaralac*. Za promicanje moje metodičke djelatnosti na državnoj razini (u okviru djelatnosti Republičkoga zavoda) zaslužna je savjetnica za hrvatski jezik prof. Mara Zuber kojoj sam se zahvalio u nekrologu prije dvije godine. Za svoj znanstveni razvoj posebnu zahvalnost dugujem akademikima Ivi Frangešu i Zdenku Škrebu koji su me uveli na stranice znanstvenoga časopisa *Umjetnost rječi*, a akademik Frangeš i u autorski tim za pisanje udžbenika iz književnosti. Suradnja u pisanju srednjoškolskih udžbenika s akademikom Šicelom u višegodišnjem trajanju također je utjecala na moj znanstveni rad. U plodonosnoj suradnji sa Stjepkom Težakom, na Katedri, u uređivanju časopisa *Suvremena metodika*, organiziranju istraživačkih projekata i stručnih metodičkih skupova, zajedno smo unapređivali svoj znanstveni i stručni razvoj. Dragocjena je bila i suradnja s

dr. Zvonimirom Diklićem kao urednikom udžbenika i u uređivanju časopisa *Suvremena metodika*. Za unapređivanje nastave hrvatskoga jezika u srednjoj školi zaslužan je jezikoslovac Josip Silić s kojim sam organizirao eksperimentalno pripremanje udžbenika za srednju školu.

Zasluznom osobom za napredak obrazovanja smatram pedagoga Peru Simlešu, kao voditelja Prosvjetnoga savjeta, koji je pokrenuo mnoge projekte za unapređivanje hrvatskoga školstva.

Zahvalnost iskazujem svojim studentima, učenicima osnovne i srednje škole, školama, učiteljicama/učiteljima hrvatskoga jezika u osnovnim i srednjim školama koji su sudjelovali u mojim akcijskim istraživanjima. Posebnu zahvalnost iskazujem supruzi Jasni koja je poticala, podržavala moj stručni i znanstveni rad, sudjelovala, kao učiteljica Eksperimentalne osnovne škole Jordanovac, u istraživačkim (akcijskim) projektima za unapređivanje nastave hrvatskoga jezika i književnosti u razrednoj nastavi.

Zahvalu upućujem prof. Ani Lemić i suradnicama/suradnicima *Ličke revije* koja je posvećena mome liku i djelu, prof. Ivanu Rodiću za intervju u *Školskim novinama* u povodu moje osamdesete obljetnice, nakladničkoj kući Profil za prigodno objavljivanje knjige *Učitelj učitelja*.

Zahvalnost dugujem i sinu Lovorku i njegovoj obitelji. Odgovarajući na pitanja u ovom dijelu intervjua, bio sam svjestan da ću ostati nedorečen. Istodobno sam razmišljao o tome kako bi svaki podatak u ovom odgovoru trebalo oblikovati u vezani tekst koji bi potpunije osvijetlio moju stručnu biografiju. Iznesenim podacima (događajima, osobama) trebalo bih pridružiti još mnogo događaja i osoba koje su sudjelovale u mojem stručnom, znanstvenom i učiteljskom djelovanju.

Jeste li zadovoljni odnosom društvene i znanstvene zajednice prema Vama i Vašem djelu s obzirom na Vaše doprinose općim interesima?

Odgovor na ovo Vaše pitanje, donekle, daju priznanja i nagrade koje sam primio za unapređivanje obrazovanja, razvoja metodičke znanosti i stvaranja udžbenika. Riječ je o priznanjima koja sam primio u domovini do devedesetih godina prošloga stoljeća, izuzevši priznanja Grada Gospića koje sam primio 2008. god. Među nagradama za unapređivanje hrvatskoga školstva, posebno metodike hrvatskoga jezik, izdvaja se nagrada za životno djelo Ivan Filipović. Primio sam i priznanja Slavenskoga instituta u Lundu za unapređivanje nastave materinskoga jezika u iseljeništvu i sudjelovanje u JUBA projektu koji se bavio istraživanjem jezičnoga razvoja djece na materinskom jeziku u uvjetima dvojezičnosti. Sveučilište u Göteborgu dodijelilo mi je Medalju za unapređivanje nastave na materinskom jeziku. U svoje zasluge uključujem doprinose općim interesima u području odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj te zasluge u razvoju metodike hrvatskoga jezika (utemeljitelj prve metodičke katedre na Zagrebačkom sveučilištu, utemeljitelj metodike hrvatskog jezika kao znanstvene discipline zajedno sa Stjepkom Težakom).

Kao metodičar znanstvenik (istraživač i predavač) promicao sam hrvatsku metodiku u inozemstvu (na stranim sveučilištima, institutima i prosvjetnim ustanovama te UNESCO-ovu projektu Kulturni sadržaj obrazovanja). Moja metodička djela provedena su na druge jezike.

Ipak, Katedra za metodiku, koju sam utemeljio, nije uputila prijedlog da mi se dodijeli zvanje profesor emeritus. To nije učinila ni za Stjepka Težaka, također utemeljitelja metodike hrvatskoga jezika kao znanstvene discipline, autora brojnih metodičkih djela i udžbenika, utemeljitelja nastave filma.

Objektivna ocjena mojega stvaralačkoga opusa i doprinosa "općim interesima" pripada onima koji će se baviti valorizacijom metodičke baštine. Dio tih ocjena sadržan je u knjizi *Učitelj učitelja* koja je objavljena u povodu osamdesete godišnjice života i šezdesete godišnjice moje pisane riječi.

Poruke mladim učiteljima i metodičarima

Što biste, kao hrvatski metodički i prosvjetni doajen i nestor, na temelju vlastitog bogatog iskustve, preporučili mladim naraštajima metodičara znanstvenika u metodici hrvatskoga jezika i u drugim metodikama, odnosno prosvjetnim djelatnicima uopće?

Moje vlastito iskustvo (učiteljsko, prosvjetno i znanstveno) utemeljeno je na šezdeset godišnjoj djelatnosti. Mladim naraštajima metodičara znanstvenika u metodici hrvatskoga jezika i književnosti preporučujem osobno provjeren sustav u kojem se ostvaruje znanstvena djelatnost, u ovom slučaju znanost o jezičnome i književnom odgoju i obrazovanju.

Svako osobno znanstveno bavljenje usklađuje se sa znanstvenim bićem znanosti za koju se mladi znanstvenik opredjeljuje. Metodika hrvatskoga jezika je interdisciplinirana primijenjena znanost. Vi u svojoj knjizi kažete za metodiku "znanost o poučavanju nastavnog predmeta". Vaša odrednica mogla bi se preinačiti i iskazati kao "znanost o učenju i poučavanju hrvatskoga jezika u institucionalnim i izvaninstitucionalnim oblicima odgojno-obrazovne djelatnosti." Mladi znanstvenik sa svakom temom znanstvenoga rada (posebno magistarskoga i doktorskoga rada) ulazi u interdisciplinarnu metodologiju na teorijskoj i empirijskoj razini. To isto vrijedi i za metodičara znanstvenika koji se bavi metodom književnosti, scenske i filmske umjetnosti.

Mladi znanstvenik, u skladu sa svojim znanstvenim dispozicijama, interesima i uvjetima za znanstveno bavljenje, odabire temu koja se usklađuje s konkretnim metodološkim zahtjevima.

Za svaku znanstveno-istraživačku temu utvrđuje ova temeljna polazišta: što istražuje, kako, pod kojim uvjetima, što želi postići, kakvu će primjenu imati znanstvene spoznaje do kojih će istraživanje doći. To su samo osnovne odrednice od kojih se polazi. U ovom intervjuu ne mogu sustavnije razvijati metodološku problematiku, o njoj pristupnik-znanstvenik sustavnije uči u potdiplomskom i dok-

torskom studiju na kojem obvezatno sudjeluju znanstvenici iz matične znanosti - metodike, korespondirajućih znanosti (jezikoslovlja, znanosti o književnosti, pedagogije, didaktike, psihologije, sociologije, komunikologije, informatike, znanosti o medijima).

Osim stručnoga profila za bavljenje metodičkom (i svakom drugom) znanosti, mladi znanstvenik odlikuje se psihološko-etičkim značajkama, kao što su, primjerice, ove: znanstvena znatiželja, znanstvena motivacija, znanstvena upornost, dosljednost, zdravi skepticizam, zaštita znanstvene istine, korištenje znanstvene istine za opće dobro i sl. U znanstveno-istraživačkom radu mladi znanstvenik prolazi trenutke iskušenja, zapreka, ali isto tako trenutke radosti i ozarenosti ljepotom i vrijednošću znanstvene spoznaje!

Mladim znanstvenicima metodičara svih usmjerenja želim uspješno bavljenje metodičkom znanosti za vlastito profesionalno zadovoljstvo i opće dobro!

Učiteljima i prosvjetnim djelatnicima upućujem svoju pjesničku poslanicu UČITELJU/PEDAGOGU STVARAOCU koju sam napisao u povodu primanja nagrade za životno djelo.

UČITELJU / PEDAGOGU STVARAOCU

*Tebi koji svakoga dana za radnim stolom
stvaraš sutrašnji dan
u učionici i nestrpljivo ga očekuješ;
Tebi koji rasplamsavaš maštu, osjećaje i misli
svojih učenika;
Tebi koji odbacuješ klišeje, frazu, pozu i rutinu;
Tebi koji vjeruješ u neponovljivost i izvornost
dječjeg stvaralačkog iskaza;
Tebi koji zatreperiš u glasu kad učenike uvodiš
u nove svjetove;
Tebi koji nikada nisi gotov i nespokojan si
zbog nedovršena djela;
Tebi koji se stalno pitaš kako bi još moglo biti;
Tebi koji sumnjaš i neprestano tražiš;
Tebi koji tražiš i pronalaziš;
Tebi koji otkrivaš novo i bolje;
Tebi koji se raduješ novom i boljem;
Tebi koji se nadahnjuješ tuđim otkrićem i spoznajom;
Tebi koji ne posustaješ u smislenom traganju;
Tebi koji si osvjedočen da radiš najljudskiji posao;
Tebi koji u sebi nosiš stvaralački zanos i nemir.*

*Neka tvoje djelo bude uzor drugima i trajno vrelo nadahuće.
Onima koji dolaze i koji će doći koračati stazama
kojima si i ti koračao.
Neka tvoje djelo bude iskra
iz koje će nastajati nova svjetlost.*

Vama kao glavnom uredniku *Metodike* zahvaljujem na ovom bogatom intervjuu u kojem smo aktualizirali metodičku i širu odgojno-obrazovnu problematiku vezanu uz moje stručno i znanstveno djelovanje.

Razgovarao Ante Bežen

OBJAVLJIVANE KNJIGE PROF. DR. DRAGUTINA ROSANDIĆA

1. Ivan Goran Kovačić: Jama (interpretacija), Radničko sveučilište "Moša Pijade", Zagreb, 1965.
2. Nastava hrvatskosrpskoga jezika i književnosti, Školska knjiga, Zagreb, 1968.
3. Pismene vježbe u nastavi hrvatskoga jezika, PKZ, Zagreb, 1968.
4. Pristup nastavi književnosti (suautor Miroslav Šicel), "Veselin Masleša", Sarajevo, 1970.
5. Metodički pristup romanu, IGRKO "Svjetlost", Sarajevo, 1979.
6. Metodičke osnove suvremene nastave hrvatskoga ili srpskog jezika u srednjoj školi, Školska knjiga, Zagreb, 1973.
7. Problematika, stvaralačka i izborna nastava književnosti, IP "Svjetlost", Sarajevo, 1975.
8. Prema modernoj nastavi jezika u srednjoj školi (suautor Josip Silić), Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1973.
9. Književnost u osnovnoj školi, Školska knjiga, Zagreb, 1976.
10. Riječ materinska, Školske novine, Zagreb, 1983.
11. Metodika književnoga odgoja i obrazovanja, Školska knjiga, Zagreb, 1986., 1989.
12. Dozivi i odzivi lirske poezije (suautori: Z. Diklić, G. Šabić), PKZ, Zagreb, 1990.
13. Riječ hrvatska u višejezičnome i višekulturnome ozračju, Školske novine, Zagreb, 1991.
14. Novi metodički obzori, Školske novine, Zagreb, 1993.
15. Hrvatski jezik u srednjoškolskoj nastavi (suautorica Irena Rosandić), Školske novine, Zagreb, 1994.
16. Od slova do teksta i metateksta, Profil, Zagreb, 2002.
17. Kurikulski metodički obzori, Školska novine, Zagreb, 2003.
18. Metodika književnoga odgoja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

19. Hrvatsko školstvo u okruženju politike, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
20. Učitelj učitelja, Profil, Zagreb, 2010.
21. Pismene vaje (prijevod na slovenski Pismenih vježbi), 1968.
22. Metodika književne vzgoje (prijevod na slovenski Metodike književnog odgoja), Založba Obzorja, Maribor, 1991.

Napomena

U popisu objavljenih knjiga ne navode se priručnici uz udžbenike iz hrvatskoga jezika za osnovnu i srednju školu, priručnici uz udžbenike iz književnosti za srednju školu, radne bilježnice uz udžbenike iz hrvatskoga jezika za osnovnu i srednju školu, radne bilježnice iz književnosti za srednju školu.

Osim udžbeničke literature u popis nisu uključene video-kasete uz udžbenike iz hrvatskoga jezika za srednje škole, zvučna čitanka uz udžbenik književnosti za prvi razred srednje škole, video-kasete o nastavi hrvatskoga jezika u Švedskoj.

Ne navode se izdanja školske lektire i izdanju Matice Hrvatske (*Posljednji Stipančići* Vjenceslava Novaka, *Novele* Dinka Šimunovića), lektirna djela u izdanju Sys Printa (*Breza* Slavka Kolara, *Mećava* Pere Budaka, *Opanci dida Vidurine* Mile Budaka, *Oko Lobora* Antuna Gustava Matoša, *Pod starim krovovima* Ksavera Šandora Gjalskoga, lektirna djela Miroslave Krleže - šest naslova prema projektu što sam ga napisao uz suglasnost Miroslava Krleže).

Ne navode se naslovi metodičkih priručnika *Metodički pristup književnoumjetničkom tekstu* koji su oblikovani prema mojem projektu u uredničkoj koncepciji u izdanju nakladničke kuće Veselin Maslaša, Sarajevo, 1973. (D. R.)

KRONOLOŠKA BIBLIOGRAFIJA PROF. DR. DRAGUTINA ROSANDIĆA DO 1979.

Sastavljena je uz 30. obljetnicu rada, na kronološkom principu, te obuhvaća knjige, časopise, recenzije, studije, prikaze, osvrtne i sl.

1950.

1. Moji Ljubanovci, Školske novine, 1950, I, br. 11.
2. Sličice iz nastave društvenog i moralnog odgoja, Na neiscrpnom vrelu, Školske novine 1/1950, br. 13.

1953.

1. Od poznatog k nepoznatom u jeziku, Pedagoški rad, 1953, VIII, 3-4, str. 140-143.

1955.

1. Dječak i goli / Osvrt na roman V. Kaleba "Divota prašine", Borac, 1955.
2. Drugi akcenti, Pedagoški rad, 1955, X, 3, str. 132-134.

1956.

1. Osvrt na lirsko veče u izvedbi ansambla Narodnog kazališka A. Cesarec, Varaždinske vijesti, 1956, XI, br. 552, 27. IX 1956.
2. Susret s Desnicom i Slavičekom, Varaždinske vijesti, 1956, XI, br. 561, 29. XI 1956.

1957.

1. Pred dolazak književnika Vlatka Pavletića u Varaždin, Varaždinske vijesti, 1957, XII, br. 576, 14. III 1957.

1958.

1. Kip domovine leta 188, Pedagoški rad, 1958, XIII, 7-8, str. 310-314
2. Lirika moderne / osvrt na knjigu P. Laste, Školske novine, 1958.
3. S partizanima - stručna recenzija, Dobra knjiga, Zagreb, 1958.

1959.

1. Čitanka iz jugoslavenske književnosti za četvrti razred gimnazije - stručna recenzija, Školska knjiga, Zagreb, 1959.

1960.

1. Čitanka za četvrti razred osnovne škole - stručna recenzija, Školska knjiga, Zagreb
2. Dante - Petrarca - Boccaccio - stručna recenzija, Školska knjiga, Zagreb
3. Iz dječaćkih uspomena Ivice Kičmanovića - interpretacija, Umjetnost riječi, 1960, IV, br. 1, str. 56 - 64
4. Jedna mogućnost u obogaćivanju učeničkoga rječnika, Školske novine, 1960, XI, br. 23, str. 2
5. Mobilizacija učenikove stvaralačke aktivnosti pomoću pismenih sastavaka, Prijedlog nastavi materinskog jezika, Školske novine, 1960, XI, 1, str. 3.
6. Problem riječi u nastavi materinskoga jezika, Školske novine, 1960, XI, br. 10, str. 2.
7. Problemi stila, Školske novine, 1960, XI, br. 30, str. 4. - prikaz djela dr. Milivoja Pavlovića "Problemi stila", Naučna knjiga, Beograd 1960.
8. Sintetička obrada umjetničkih epoha u srednjoj školi, Školske novine, 1960, XI, br. 31, str. 3.

1961.

1. Lovčevi zapisi, stručna recenzija, Školska knjiga, Zagreb

2. Njegovanje pismenog izraza nadrugom stupnju školovanja, Pogledi i iskustva u reforma školstva, 1961, VI, 3-4, str. 73-81
3. Personifikacija, Radio i televizija u školi, 1960/61, 2
4. Poredba, Radio i televizija u školi, 1960/61, 2
5. Sudbina riječi u pjesničkom tekstu, Radio i televizija u školi, 1960/61, 2
6. Zvukovni elementi u pjesničkom jeziku, Radio i televizija u školi, 1960/61, 2

1962.

1. Pristup književnom djelu, Čitanka za 1. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb, 1. izdanje /suautori: Fangeš, Ivo - Šicel, Miroslav/
2. Pristup književnom djelu, priručnik za nastavnike uz Čitanku za 1. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1962, 1. izd. /suatori: Frangeš, Ivo - Šicel, Miroslav/

1963.

1. Emotivna komponenta u nastavi pismenosti na II stupnju školovanja, Problemi nastave pismenosti - mateijal sa međurepubličkog savetovanja, Savremena škola, Beograd
2. Cjelovit pristup pripovjednom djelu, Književna lektira, Mlado pokolenje, Beograd
3. Metode u studiju književnosti, Pedagoški rad, 1963, XVIII, 1-2, str. 19-26.
4. Vjenceslav Novak: Posljednji Stipančići, Matica hrvatska, Zagreb 1963, tekst pripremio i pogovor napisao Dragutin Rosandić
5. Pregled književnosti s čitankom za 2. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1963, 1. izdanje /suautor Miroslav Šicel/
6. Pristup književnom djelu, priručnik za nastavnike uz Čitanku za 1. razred, Školska knjiga, Zagreb 1963, 2. izdanje /suautori: Frangeš, Ivo - Šicel, Miroslav/

1964.

1. Gorki, Maksim: Djetinjstvo, za VI razred, priredio Dragutin Rosandić, Školska knjiga, Zagreb 1964, 1. izdanje
2. Dinko Šimunović: Pripovijetke, izbor i pogovor Dragutin Rosandić, Matica hrvatska, Zagreb
3. Lingvističko-statistička i psihološka komponenta u nastavi pismenosti, Jezik, 1963/64, 1, 17-21.
4. Književne vizije djetinjstva i mladosti /Književnost i život/, 15 dana, 1964, 2. izdanje
5. Pregled književnosti s Čitankom za 2. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1964, 2. izdanje /suautor: Šicel Miroslav/
6. Pristup književnom djelu, Čitanka za 1. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1964, 3. izdanje
7. Pristup književnom djelu, priručnik za nastavnike uz Čitanku za 1. razred, Školska knjiga, Zagreb 1964, 3. izdanje /suautori: Frangeš, Ivo - Šicel, Miroslav/

1965.

1. Epske forme /Pristup književnom djelu/, 15 dana, 1965, VIII, br. 9-10, str. 34-35.
2. Ivan Goran Kovačić: Jama, Radničko sveučilište, Zagreb 1965
3. Metodske upute za obrađivanje domaćeg štiva iz "Dobre knjige" za V-VIII razred osnovne škole, Školska knjiga, Zagreb 1965. /s drugim autorima/
4. Pregled književnosti s čitankom za 2. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1965, 3. izdanje
5. Pristup književnom djelu, Čitanka za 1. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1965, 4. izdanje
6. Problem književne analize, Dostignuća, Gospić, godina II, prosinac 1965, br. 1-2, str. 35-43
7. Senj u prozi Vjenceslava Novaka, Senjski zbornik, I/1965, str. 173-182
8. Suvremena nauka o književnosti i nastava u srednjoj školi, Pedagoški rad, 1965, XX, 1-2, str. 32-42
9. Tendencije u razviku suvremene hrvatske proze, Pogledi i iskustva u reformi školstva, 1965, X, 2, str. 12-16

1966.

1. Diskusija: O metodološkoj osnovi za izradu udžbenika našeg jezika u osnovnoj školi, Prilozi nastavi srpskohrvatskog jezika i književnosti, 1966/67, I, 4, str. 174-175
2. Gorki, Maksim: Djetinjstvo, za VI razred, priredio Dragutin Rosandić, Školska knjiga, Zagreb, 1966, 2. izdanje
3. Odnos nastave jezika i književnosti u srednjoj školi, Nastava književnosti u školama II stupnja, Zavod za unapređivanje stručnog obrazovanja, Zagreb
4. Osnovne smjerice u suvremenoj nastavi hrvatskosrpskog jezika i književnosti, Prilozi nastavi srpskohrvatskog jezika i književnosti, 1966, I, str. 1-9
5. Pregled književnosti s čitankom za 2. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1966, 4. izdanje /suautor: Šicel, Miroslav/
6. Pristup književnom djelu, Čitanka za 1. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1966, 5. izdanje /suautori: Frangeš, Ivo - Šicel, Miroslav/
7. Pristup književnom djelu, Priručnik za nastavnike uz Čitanku za 1. razred, Školska knjiga, Zagreb 1966, 4. izdanje /suautori: Frangeš, Ivo - Šicel, Miroslav/
8. Putovi i zadaci suvremene metodike nastave hrvatskosrpskog jezika i književnosti, Pogledi i iskustva u reformi školstva, 1966, XI, br. 3, str. 16-20.
9. Suvremena nauka o književnosti i nastava u srednjoj školi, Problemi jedinstva nastave materinjeg jezika, biblioteka: Suvremena nastava, Jugoslavenski zavod za proučavanje školskih i prosvjetnih pitanja, Beograd 1966, str. 39-49.

1967.

1. Metodički aspekti u povezivanju nastave književnosti i ostalih umjetnosti /slikarstva i muzike/, Nastava književnosti s osnovama estetskog obrazovanja u školama II stupnja, Zavod za unapređivanje stručnog obrazovanja, Zagreb

2. Obrada književne epohe i pravca, Nastava književnosti s osnovama estetskog obrazovanja u školama II stupnja, Zavod za unapređivanje stručnog obrazovanja SRH, Zagreb
3. Pregled književnosti s čitankom za 2. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb, 1967, 5. izdanje /suautori: Šicel, Miroslav/
4. Pristup književnom djelu, Čitanka za 1. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1967, 6. izdanje /suautori: Frangeš, Ivo - Šicel, Miroslav/

1968.

1. Metodički pristup Kovačićevu romanu „U registraturi“, Pedagoški rad, 1968m XXIII, 9-10, str. 394-403.
2. Nastava hrvatskosrpskog jezika i književnosti, Školska knjiga, Zagreb 1968, 1. izdanje
3. Pregled književnosti s čitankom za drugi za drugi razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1968, 6. izdanje /suautor: Šicel, Miroslav
4. Pristup književnom djelu, Čitanka za 1. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1968, 7. izdanje /suautori: Frangeš, Ivo Šicel, Miroslav

1969.

1. Metodički pristup Novakonu romanu „Posljedni Stipančići“, Pedagoški rad, 1969, XXIV, 1-2, str. 14 – 27.
2. Pismene vježbe u nastavi hrvatskog ili srpskog, Pedagoško-književni zbor, Zagreb 1969, 1. izdanje /slovenski: Pismene vaje, prevodilac : Martin Fuis /
3. Pregled književnosti s čitankom za 2. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1969, 8. izdanje, /suautori: Šicel, Miroslav/
4. Pristup književnom dijelu, Čitanka za 1. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb 1969, 8. izdanje /suautori: Frangeš, Ivo – Šicel, Miroslav/
5. Pristup književnom djelu, Priručnik za nastavnike uz Čitanku za 1. razred, Školska knjiga, Zagreb 1969, 5. izdanje /suautori: Fragneš, Ivo – Šicel, Miroslav
6. Suvremena organizacija nastave književnosti, Prilozi, 1969/70, 1, 8-31 / prijevod na slovenski jezik: Vzgoja in izobraževanje, 1973/

1970.

1. Književnost, RTV pedagogija, Zagreb 1970, str. 182 – 195.
2. Metodički pristup dramskom djelu, Putevi i dostignuća u nastavi i vaspitanju, Sarajevo 1970, VI, br 2, str 24-32.
3. Nastava hrvatskosrpskog jezika i književnosti, Školska knjiga, Zagreb 1970, 2. izdanje
4. Pristup nastavi književnosti, Nastavna biblioteka 47, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo 1970. / Šicel, Miroslav/
5. Svjetska književnost u srednjoj školi, Prosvjetni rad, 1970, XX, 15.VI 1970, br 12, str. 3.
6. Svjetska književnost u srednjoj školi - drugi dio, Prosvjetni rad, 1970, XX, 1.VV 1970, br. 12, str. 3.

7. Školska interpretacija umjetničkog djela: Prilog izgradjivanju metodičkog sustava, Pogledi i iskustva u reformi školstva, 1970, XY, br. 3., str. 11-16.
8. Školska interpretacija književnog djela, Prosvjetni rad, 1970, XX, 1815.V 1970, br. 9-10, str. 8.
9. Tehnička sredstva u nastavi književnosti /s portretom/, Školske novine, 1970, XXI, br. 11, str. 8.
10. TV- nastava književnosti. Nove mogućnosti prihvaćanja /s portretom/, Školske novine, 1970, XXI, br. 5, str. 6.
11. Zagrebačka književnokritička škola i nastava književnosti, u srednjoj školi, Umjetnost riječi, 1970, 1-2.
12. Metodika nastave izražavanja /pismenog i govornog/ pred novim zadacima, Prilozi nastavi srpskohrvatskog jezika i književnosti, 1970/71, III, br. 1, str. 1-9.

1972.

1. Programirana i problemska nastava materinskog jezika, Putevi i dostignuća u nastavi i vaspitanju, 1971/72, VIII, br. 2, str.
2. Antoš-Bukša: Dječak u sjeni vrbe, priručnik za nastavnike, Školska knjiga, Zagreb 1972. (recenzija)
3. Gramatičko-stilističke vježbe u nastavi materinskoga jezika, Pedagoški rad, 1972, XXVII, 5-6, str. 225-231.
4. Jure Kaštelan-metodske upute uz film iz „Filmoteke 16“, Zagreb 1972.
5. Metodički pristup romanu, Nastavna biblioteka br. 60, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo 1972.
6. Suvremene metodičke koncepcije nastave materinskog jezika u srednjoj školi, Prosvjetni rad, 1972, XXII, 1.III 1972, str. 6.
7. Teoretske pretpostavke za planiranje gradiva iz jezika i književnosti, u knjizi: Nastavne cjeline, teme i jedinice, Pedagoško-književni zbor, Zagreb 1972.
8. Za stvaralačku nastavu književnosti u srednjoj školi, Pedagoški rad, 1972, XXVII, 9-10, str. 4384444.
9. Za stvaralačku nastavu književnosti u srednjoj školi, Zbornik radiva za VII kongres jugoslavenskih slavista, Zagreb 1972.

1973.

1. Da li je Krleža adekvatno predstavljen, Krleža u školi, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo 1973, str. 74-79.
2. Jezično izražavanje kao stvaralački proces /Uz ciklus radio-emisija „Oblikovanje pismenog teksta“, Školske novine, 1973, XXIV, br. 42, str. 10.
3. Književno djelo u izornoj nastavi, Izborna nastava u gimnaziji, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo 1973.
4. Pregled književnosti s čitankom za III. razred srednjih škola /suautor M. Šicel/, Školska knjiga, Zagreb 1973.

5. Metodičke osnove suvremene nastave hrvatskog ili srpskog jezika i književnosti u srednjoj školi, Školska knjiga, Zagreb 1973.
6. Metodičke osnove za interpretaciju epskog djela u osnovnoj školi, u knjizi: Metodički pristup književno-umjetničkom tekstu-roman, priručnik za nastavnike srpskohrvatskog-hrvatsko-srpskog jezika u osnovnoj školi, Veselin Masleša, Sarajevo 1973.
7. Metodički pristup književnoumjetničkom tekstu-pripovijetka, priručnik za nastavnike srpskohrvatskog-hrvatskosrpskog jezika u osnovnoj školi, Veselin Masleša, Sarajevo 1973., glavni redaktor: dr. Dragutin Rosandić
8. Metodički sistemi nastave književnosti u srednjoj školi, Školske novine, 1973, XXIV, br. 18-19., str 13.
9. Prema modernijoj nastavi jezika u srednjoj školi, Priručnik za nastavnike, Zagreb 1973. /suautor: J. Silić/
10. Za afirmaciju radio-metodike na nastavi književnosti, Školske novine, 1973, XXIV, br. 37, str. 10.

1974.

1. Metodičke osnove suvremene nastave hrvatskog ili srpskog jezika i književnosti u srednjoj školi, Školska knjiga, Zagreb 1974. 2. izdanje
2. Narodna književnost u osnovnoj školi /metodičke osnove/, u knjizi: Metodički pristup književnoumjetničkom tekstu-narodna književnost, priručnik za nastavnike srpskohrvatskog-hrvatsko-srpskog jezika u osnovnoj školi, Veselin Masleša, Sarajevo 1974. glavni redaktor: dr. Dragutin Rosandić
3. Osnove fonetike i fonologije hrvatskoga književnog jezika, priručnik za nastavnike za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb 1974, 1. izdanje.
4. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, radna bilježnica za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb 1974, 1. izdanje /suautor: J. Silić/
5. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, udžbenik za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb 1974, 1. izdanje /suautor: J. Silić/
6. Pismene vježbe u nastavi hrvatskoga ili srpskog jezika. Pedagoško-književni zbor, Zagreb 1974, 2. izdanje
7. Problemska nastava književnosti, Pedagoški rad, 1974, XXIX, 1-2, str. 27-35.
8. Za afirmaciju načela zavičajnosti u nastavi književnosti, Dometi, Rijeka, br. 9, 1974, str. 26-34.

1975.

1. Metodički pristup književnoumjetničkom tekstu-narodna književnost-poezija, priručnik za nastavnike srpskohrvatskog-hrvatskosrpskog jezika u osnovnoj školi, Veselin Masleša, Sarajevo 1975.
2. Metodički pristup lirskoj poeziji u osnovnoj školi, u knjizi: Metodički pristup književnoumjetničkom tekstu-lirika, priručnik za nastavnike srpskohrvatskog-hrvatskosrpskog jezika u osnovnoj školi, Veselin Masleša, Sarajevo 1975.; glavni redaktor: dr. Dragutin Rosandić

3. Metodčki pristup pripovjednoj prozi, Nastavna biblioteka 65, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo 1975, str. 9-90.
4. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, radna bilježnica za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb 1975, 2. izdanje /suaautor: J. Silić/
5. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, udžbenik za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb 1975, 2. izdanje /suaautor: J. Silić/
6. Potvrda kreativnosti / Tjedan jugoslavenskih radio-stanica u Ohridu/, Školske novine, 1975, XXVI, br. 22/841, 27.5.1975, str. 11.
7. Problemska, stvaralačka i izborna nastava književnosti, Nastavna biblioteka br. 74, IP Svjetlost, OOUR Zavod za udžbenike, Sarajevo 1975.
8. Stvaralački vršnjak, rubrika: Suradnici o svojim novinama, Školske novine, 1975, XXVI, br. 29/30 /848-849/, 23.9.1975., str. 18 – uz 25. obljetnicu lista
9. Za afirmaciju načela zavičajnosti u nastavi književnosti, u knjizi: Zavičajna književnost u nastavi, Čakavski sabor, Žminj 1975, str. 9-17.

1976.

1. Milivoj Solar: Teorija književnosti, Školska knjiga, Zagreb 1976 – recenzija /suautori recenzije: dr A. Flaker, Dj. Vinja/
2. Miroslav Krleža: Dječak prati zmaja, lektira za osnovnu školu, uredio dr. Dragutin Rosandić, Školska knjiga, Zagreb - Svjetlost, Sarajevo 1976.
3. Književnost u osnovnoj školi, metodičke osnove za interpretaciju umjetničke književnosti /poezije proze i drame/ i narodne književnosti, Školska knjiga, Zagreb 1976
4. Metodčki pristupi stvaralaštvu Vladimira Nazora, Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, 1976, I, br. 2, str. 73-80 .
5. Metodika i metoda /nastavna/, Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, 1976, I, br. 1., str. 68.
6. Mogu li se književna djela obradivati samo referatima učenika? Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, 1976, I, br. 1. str. 66-67.
7. Nazor u školi, Vjesnik, Zagreb, 30. svibnja. 1976.
8. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, radna bilježnica za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb 1976, 3. izdanje /suaautor: J. Silić/
9. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, udžbenik za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb 1976, 3. izdanje /suaautor: J. Silić/
10. Raspravljajanje u metodičkoj teoriji i praksi, Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, 1976, I, br. 3. str. 161-170.
11. Stvaralačko /kreativno/ čitanje umjetničkog teksta. Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, 1976, I, br. 3, str. 216.
12. Teorijske osnove za metodičku interpretaciju dramskog lika, suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, 1976, I, br. 1., str. 15-19.
13. Treba li knjige zatvoriti dok se umjetnički tekst interpretativno čita? Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, 1976, I, br. 2., str. 147.

1977.

1. Čitanje umjetničkog teksta po ulogama, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1997, II, br. 4, str. 314.
2. Čitanka s pregledom književnosti, II, *Školska knjiga*, Zagreb 1997, 3. izdanje, sunautor: Šicel, Miroslav
3. Čitanka s pregledom književnosti III, *Školska knjiga*, Zagreb 1997, 3. izdanje, sunautor: Šicel, Miroslav
4. Čitanka s pregledom književnosti, IV, *Školska knjiga*, Zagreb 1997, 3. izdanje /sunautor: Šicel, Miroslav /
5. Da li sadržaje nastave izražavanja treba obradivati na posebnim nastavnim satima ili ih treba uključiti u nastavu jezika i nastavu književnost? *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1997, II, br. 4, str. 313.
6. Definirati novu školu / Prosvjetni savjet Hrvatske o aktualnim pitanjima reforme/, *Školske novine*, 1997, XXVIII, br. 39/941, 6.12.1977, str. 4.
7. Kako učenike uvoditi u umjetničku epohu i pravac, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1997, II, br. 2, str. 71-72.
8. Koje mjesto pripada metodici u novom sistemu obrazovanja nastavnika, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1997, II, br. 2, str. 146.
9. Miroslav Krleža: Poezija, Novele, Povratak Filipa Latinovicza, Drame, Eseji i Zapisi – izbor lektire za srednje škole, IGKRO Svjetlost – Zavod za udžbenike, Sarajevo, i Izdavačko poduzeće „Školska knjiga“, Zagreb – 1976. i 1977. Metodička obrada: dr. Dragutin Rosandić
10. Metode u nastavi morfologije, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1997, II, br. 3, str. 154-161.
11. Nastava hrvatskosrpskog jezika i književnosti, *Školska knjiga*, Zagreb 1997, 3. izdanje.
12. Nastava morfologije u kontekstu nastave jezika, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1997, II, 1, str. 22.
13. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, radna bilježnica za 1. razred srednje škole, *Školska knjiga*, Zagreb 1997, 4. izdanje /suautor: J. Silić/
14. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, udžbenik za 1. razred srednje škole, *Školska knjiga*, Zagreb 1997, 4. izdanje / suautor: J. Silić/
15. Osnove morfologije i morfostilistike hrvatskog književnog jezika, radna bilježnica, *Školska knjiga*, Zagreb 1997, 1. izdanje / sunautor: J. Silić/
16. Osnove morfologije i morfostilisitke hrvatskog književnog jezika, radna bilježnica, *Školska knjiga*, Zagreb 1997, 1. izdanje / suautor: Josip Silić /
17. Problemsko čitanje, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1997, II, 3. str. 223.
18. Teatrološka utemeljenost metodičkih pristupa dramskom djelu, *Prilozi nastavi srpskohrvatskog jezika i književnosti*, 1997, VI, 7., str. 1-13.
19. Teme i motivacije za pismeno izražavanje, u knjizi: Grupa autora: Opisivanje u nastavi usmenog i pismenog izražavanja. *Nastavna biblioteka br. 82, IGKRO Svjetlost, OUR Zavod za udžbenike, Sarajevo 1997, str. 16-48.*

20. Vjenceslav Novak: Posljednji Stipančići, Iz Velegradskog podzemlja, Dobra knjiga, II kolo, III komplet, Školska knjiga, Zagreb 1997, priredio Dragutin Rosandić

1978.

1. Neizmjenično čitanje teksta, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1978, III, 2, str. 111.
2. Nastava hrvatskog ili srpskog jezika i književnosti u sustavu općeg i osnovnog obrazovanja, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1978, III, 4, str. 169-209.
3. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, radna bilježnica za 1. razred srednje škole, *Školska knjiga*, Zagreb 1978, 5. izdanje / suautor: Josip Silić
4. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, udžbenik za 1. razred srednje škole, *Školska knjiga*, Zagreb 1978, 5. izdanje / suautor: Josip Silić /
5. Pedagogija i metodika, serija: Kako do pedagogije samoupravnog socijalizma /15/, *Školske novine*, 1978, XXIX, br. 1-2/944-945/, 1.I 1978, str, 21.
6. Raspravljanje u metodičkoj teoriji i praksi, u knjizi: Grupa autora: Raspravljanje u nastavi usmenog i pismenog izražavanja, *Nastavna biblioteka br. 84, IGKRO Svjetlost, OOUR Zavod za udžbenike, Sarajevo* 1978, str. 7-20.
7. Uskoro standardi, razgovarao A. Bežen, *Školske novine*, 1978, XXIX, br. 25 /968/, 13. VI 1978.
8. Znanstveno-istraživačka orijentacija u metodici nastave književnosti, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1978, III, str. 117-120.
9. Istraživački zadatak metodike / Za svestran metodički pristup Krležinu stvaralaštvu/, *Školske novine*, 1978, XXIX, BR. 38-39/981-982/, 28.11.1978., str. 14, prilog 2.

1979.

1. Maksim Gorki: Djetinjstvo, za VI. razred, priredio Dragutin Rosandić, *Školska knjiga*, Zagreb 1979, 9. izdanje.
2. Književnost 1, Čitanka s pregledom književnosti, I, prerađeno izdanje, *Školska knjiga*, Zagreb 1979.
3. Književnost 2, Čitanka s pregledom književnosti, 1. prerađeno izdanje, *Školska knjiga*, Zagreb 1979.
4. Metodička gledišta o stvaralaštvu Miroslava Krleže, Prilozi nastavi srpskohrvatskog jezika i književnosti, 1979, VIII, br. 11, str. 5-11.
5. Metodički pristup Krležinu stvaralaštvu, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, 1979, IV, br. 1, str. 1-8.
6. Metodički pristup romanu, *Nastavna biblioteka br. 60, IGKRO Svjetlost, OOUR Zavod za udžbenike, Sarajevo* 1979, 2. izdanje.
7. Metodički pristupi stvaralaštvu Vladimira Nazora, u knjizi: Nazorovo stvaralaštvo za djecu u svjetlu suvremene kritike i metodike /priredio Ivo Zalar /, *Školska knjiga*, Zagreb 1979, str. 105-116.

8. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, priručnik za nastavnike za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb 1979, 2. izdanje /suautor: Josip Silić/
9. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, radna bilježnica za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb 1979, 6.izdanje / suautor: Josip Silić/
10. Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika, udžbenik za 1. razred srednje škole, Školska knjiga, Zagreb, 1979, 6.izdanje /suautor: Josip Silić /
11. Osnove morfologije i morfostilistike hrvatskog književnog jezika, priručnik za nastavnike, Školska knjiga, Zagreb 1979, 1. izdanje / suautor: Josip Silić/
12. Osnove morfologije i morfostilistike hrvatskog književnog jezika, radna bilježnica, Školska knjiga, Zagreb 1979, 2. izdanje / suautor: Josip Silić, /
13. Osnove morfologije i morfostilistike hrvatskog književnog jezika, udžbenik, Školska knjiga, Zagreb 1979, 2. izdanje. /suautor: Josip Silić /
14. Plodovi trajne angažiranosti, Pedagoški rad, XXXIV, 1979, broj 9-10, str. 501-503
15. Recenzija knjige: Mate Demarin: Glagoli i pridjevi / za III razred / , Pridjevi i glagoli / za IV. Razred / - programirane vježbenice, izdanje Zajednice osnovnih škola SRH
16. Priručna gramatika hrvatskoga književnoga jezika, Zavod za jezik Instituta za filologiju i folkloristiku Zagreb, Školska knjiga, Zagreb 1979- recenzenti: dr. Vladimir Anić, dr. Radoslav Katičić, dr. Dragutin Rosandić
17. Stvaralačko djelovanje nastavnika u reformiranoj školi,u zborniku: Nastavnik u samoupravnoj socijalističkoj školi, Pedagoško-književni zbor, Zagreb 1979, str. 31-35.
18. Tipovi televizijskih emisija za nastavu književnosti, Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, 1979, IV, br. 2, str. 172.
19. Izbor iz stvaralaštva Miroslava Krležę za osnovnu i srednju školu, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo, redakcija: dr. Dragutin Rosandić
20. Diklić- Marek- Hadžić: Čitanke za V., VI., VII., VIII. razred osnovne škole, recenzirao dr. Dragutin Rosandić.

Priredila: Mr. sc. Ivančica Planinc

POPIS UDŽBENIKA PROF. DR. DRAGUTINA ROSANDIĆA (PRVO IZDANJE)

(Udžbenici prof. dr. Dragutina Rosandića, koje je objavio sam ili u suautorstvu, uglavnom su objavljeni u više izdanja. Ovdje se donosi popis samo prvog izdanja njegovih udžbenika.)

1. Ivo Frangeš, Miroslav Šicel, Dragutin Rosandić: Pristup književnom djelu, čitanka za I razred gimnazije, Zagreb: Školska knjiga, 1962.
2. Ivo Frangeš, Miroslav Šicel, Dragutin Rosandić: Pristup književnom djelu: priručnik za nastavnike uz čitanku za I. razred gimnazije, Zagreb: Školska knjiga, 1962.

3. Šicel, M. Rosandić, D.: Pregled književnosti s čitankom za drugi razred gimnazije, Zagreb: Školska knjiga, 1963.
4. Dragutin Rosandić, Miroslav Šicel: Čitanka s pregledom književnosti za III. razred srednjih škola, Zagreb: Školska knjiga, 1973.
5. Dragutin Rosandić, Miroslav Šicel: Čitanka s pregledom književnosti za IV. razred srednjih škola, Zagreb: Školska knjiga, 1974.
6. Josip Silić, Dragutin Rosandić: Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika: udžbenik za prvi razred srednjih škola, Zagreb: Školska knjiga, 1974.
7. Josip Silić, Dragutin Rosandić: Radna bilježnica iz fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika za prvi razred srednjih škola, Zagreb: Školska knjiga, 1974.
8. Ivo Frangeš, Miroslav Šicel, Dragutin Rosandić: Čitanka s pregledom književnosti: za I. razred srednjih škola, Zagreb: Školska knjiga, 1975.
9. Dragutin Rosandić, Miroslav Šicel: Čitanka s pregledom književnosti II, Zagreb: Školska knjiga, 1977.
10. Silić, Josip; Rosandić, Dragutin: Osnove morfologije i morfostilistike hrvatskoga književnog jezika: Zagreb: Školska knjiga, 1979.
11. Silić, Josip, Rosandić, Dragutin: Osnove morfologije i morfostilistike hrvatskoga književnog jezika: priručnik za nastavnike, Zagreb: Školska knjiga, 1979.
12. Silić, Josip, Rosandić, Dragutin: Radna bilježnica iz morfologije i morfostilistike hrvatskog književnog jezika Zagreb: Školska knjiga, 1979.
13. Rosandić, Šicel: Književnost 4, Školska knjiga, Zagreb, 1980
14. Rosandić, Dragutin: Riječ materinska, priručnik za dopunsku nastavu hrvatskoga ili srpskoga jezika izvan domovine, Zagreb: Školske novine, 1983.
15. Rosandić, Šicel: Književnost 1, Školska knjiga, Zagreb, 1984.
16. Dragutin Rosandić, Stevan Micić: Književnost 1, udžbenik za 1. tečaj srednje škole dopunske nastave u inozemstvu, Zagreb: Centar za dopisno obrazovanje Zavoda Birotehnika, 1984.
17. Dragutin Rosandić, Stevan Micić [priredili]: Književnost 2, udžbenik književnosti naroda i narodnosti SFRJ za 2. tečaj srednje škole dopunske nastave u inozemstvu, Zagreb: Centar za dopisno obrazovanje Zavoda Birotehnika, 1985.
18. Rosandić, Dragutin, Stevan Micić: Radna bilježnica za hrvatski ili srpski jezik za 2 tečaj (razred) srednje škole dopunske nastave u inozemstvu, Zagreb: Birotehnika, 1985.
19. Dragutin Rosandić, Miroslav Šicel: Književnost, scenska i filmska umjetnost 1, čitanka s pregledom književnosti, Zagreb: Školska knjiga, 1985.
20. Rosandić, D.: Radni priručnik za učenika, uz udžbenik Književnost i scenska umjetnost 1, Zagreb: Školska knjiga, 1985.
21. Dragutin Rosandić, Miroslav Šicel: Književnost, scenska i filmska umjetnost 2, čitanka s pregledom književnosti, Zagreb: Školska knjiga, 1987.
22. Dragutin Rosandić, Milka Canić, Milivoje Minović: Književnost i jezik, udžbenik za opšte srednje vojne škole, I godina, Beograd: Vojnoizdavački i novinski centar, 1987.
23. Dragutin Rosandić: Hrvatski jezik i književnost [1]: udžbenik za I. razred četverogodišnjih strukovnih škola Zagreb: Školska knjiga, 1998.
24. Dragutin Rosandić, Irena Rosandić: Riječ hrvatska (jezični udžbenik za II. stupanj nastave u inozemstvu), Zagreb: Školske novine, 1991.

25. Rosandić, Dragutin: Književnost 1: radni listovi za 1. razred ekonomskih škola Zagreb, Školske novine, 1996.
26. Rosandić, Dragutin: Književnost 1, udžbenik za 1. razred ekonomskih škola. Zagreb: Školske novine, 1996.
27. Rosandić, D. Književnost 1: udžbenik za 1. razred gimnazije. Zagreb: Profil international, 1996.
28. Dragutin Rosandić Hrvatski jezik i književnost [1]: udžbenik za 2. razred četverogodišnjih strukovnih škola, Zagreb: Školska knjiga, 1998.
29. Dragutin Rosandić Hrvatski jezik i književnost [2]: udžbenik za 2. razred četverogodišnjih strukovnih škola, Zagreb: Školska knjiga, 1998.
30. Dragutin Rosandić: Hrvatski jezik 1: udžbenik za 1. razred gimnazije /Zagreb: Profil international, (2001.)
31. Dragutin Rosandić: Hrvatski jezik i književnost [3], udžbenik za 3. razred četverogodišnjih strukovnih škola, Zagreb, Školska knjiga, 2001.
32. Zvonimir Diklić; Dragutin Rosandić: Hrvatski jezik [8] - učim, istražujem i stvaram, udžbenik za VIII. razred osnovne škole, Zagreb, Znanje, 2005.
33. Dragutin Rosandić: Hrvatski jezik i književnost [1], udžbenik za 1. razred četverogodišnjih strukovnih škola, Zagreb, Školska knjiga, 2005.
34. Rosandić, Dragutin; Diklić, Zvonimir: Hrvatski jezik - učim, istražujem i stvaram, udžbenik za VII. razred osnovne škole, Zagreb, Znanje, 2005.
35. Rosandić Dragutin; Diklić, Zvonimir: Hrvatski jezik - učim, istražujem i stvaram, vježbenica za VII. razred osnovne škole, Zagreb, Znanje, 2005.
36. Rosandić, Dragutin; Diklić, Zvonimir: Metodički priručnik uz Hrvatski jezik - učim, istražujem i stvaram za VIII. razred osnovne škole, Zagreb, Znanje, 2005.

Pripremila: Dr. sc. Vesna Grahovac Pražić

IZBOR IZ BIBLIOGRAFIJE TEKSTOVA O DJELIMA PROF. DR. DRAGUTINA ROSANDIĆA

1. Joža Skok: Za kreativnu i modernu nastavu, *Školske novine*, broj 9, 1969.
2. Mirko Skakić: Nova zagrebačka metodička škola, *Prosvjetni list*, Sarajevo, 1969.
3. Žarko M. Babić: Studiozan i kreativan metodički priručnik, *Prosvetni pregled*, br. 33/1969, Beograd
4. Stjepko Težak: Pismenost nije dar, nego plod učenja i vježbe, *Školske novine*, 10, 1969.
5. Ante Bežen: Suvremeni metodički pristup romanu, *Školske novine*, br. 30, 1972.
6. Marko Samardžija: Metodička i metodološka suvremenost, *Vjesnik*, 28. 4. 1973.
7. Predrag Lazarević: Na putevima metodičke sinteze (prikaz knjige *Problemska, stvaralačka i izborna nastava književnosti*), *Prilozi*, Banja Luka, 6 1975.
8. Zorica Turjačanin: Za savremenu nastavnu maternjeg jezika, *Prosvjetni pregled*, 17, 1976. Beograd

9. Blaženka Grgić: Metodičke osnove za interpretaciju umjetničke književnosti (poezije, proze i drame) i narodne književnosti u osnovnoj školi, *Školske novine*, 12, 1976.
10. Bereket Yebio: Pionirko djelo (Što je "Riječ materinska") (podgovor knjizi *Riječ materinska*, 1983.
11. Dr. Aleksandar Kolka: Podrška naporima Jugoslavije, *Školske novine*
Anuška Nakić: Instrumentarij za praktična rješenja (Pogovor knjizi *Riječ materinska*) 1983.
12. Milija Nikolić: Moćan putokaz (Pogovor knjizi *Riječ materinska*), 1983.
13. Branka Vegar-Čoporda: Postupni pristup učeniku i gradivu (Pogovor knjizi *Riječ materinska*), 1983.
14. Vlatko Previšić: Jezik izvan domovine, *Vjesnik*, Zagreb, 23. 3. 1983.
15. Zdenka Gudelj Velaga: Riječ materinska, *Novi list*, Rijeka, 23. 3. 1983.
16. Božidar Gagro, Milija Nikolić, Ante Bežen: Pionirsko i paritsko djelo, *Školske novine*, travanj 1983.
17. Boba Mesner - Spendrup: Hvala našem učitelju, *Jugoslavenski list*, 18.5. 1983., Stockholm
18. Ilija Sijarić: Klasik udžbeničke literature, *Jugoslavenski list*, 1. 12. 1987. Stockholm
19. Vesna Požgaj - Hadži: Priročnik za obogatitev pouka (Dragutin Rosandić: Metodika književnog odgoja i obrazovanja), *Novi razgledi*, 26. 6. 1987.
20. Josip Pavičić: Metodika dika nastavniku, *Vjesnik - Sedam dana*, Zagreb, 4. 10. 1986.
21. Mirko Skakić: Nova obzorja metodike književnog odgoja i obrazovanja, *Most*, Mostar, lipanj 1987.
22. Atanas Nikolovski: Kapitalno delo (Metodika književnog odgoja i obrazovanja), *Literaturen zbor*, br. 6, 1986. Skopje
23. Manja Kovačević: Sklad teorije i prakse (Metodika književnog odgoja i obrazovanja)
24. Leopoldina Veronika Banaš: Metodika književnog odgoja i obrazovanja, *Dometi*, br. 4, 1988. Rijeka
25. Jože Lipnik: Rosandićeva Metodika na slovenskom (Uz knjigu Metodika književne zgoje dr. Dragutina Rosandića - prijevod na slovenski), *Zložba Obzorje*
26. Miroslav Ležaja: Riječ hrvatska, *Vjesnik*, 11. studenoga 1991.
27. Ante Bežen: Europska razina metodike, *Večernji list*, 11. travnja 1992.
28. Vedrana Spajić - Vrkaš: Prema europskim mjerilima (Dragutin Rosandić i Irena Rosandić, Riječ hrvatska u višejezičnom i vešekulturnom ozračju, priručnik za učitelje hrvatskoga jezika u izvandomovinskoj nastavi), *Školske novine*, 10. ožujka 1992. Zagreb
29. Ivan Sović: Moderan i funkcionalan priručnik (Dragutin i Irena Rosandić, Hrvatski jezik u srednjoškolskoj nastavi), *Školske novine*, 25. ožujka 1996.
30. Krunoslav Pranjic: Na razini najnovijih spoznaja (Josip Silić - Dragutin Rosandić: Osnove fonetike i fonologije hrvatskoga književnog jezika), *Vjesnik*, 10. i 11. 11. 1974.
31. Ivan Sović: Solidna osnova za suvremenu nastavu (Silić - Rosandić: Osnove fonetike i fonologije hrvatskoga književnoga jezika, udžbenik za 1. razred gimnazije, priručnik za nastavnike), *Školske novine*, 29. 10. 1974.
32. Sanja Zolić: S novim spoznajama (Dr. Dragutin Rosandić i dr. Miroslav Šicel: Književnost i scenska umjetnost I, udžbenik i priručnik za učenika), *Školske novine*, 1986.
33. Andrea Vidušić: Metodička radionica, *Školske novine*, 15. lipnja 1999.

34. Vjekoslav Welle: Dragutin Tadijanović s učenicima i i studentima, *Školske novine*, 21. 3. 2000.
35. Želimir Ciglar: Riječi su život moj (Pjesnik Dragutin Tadijanović gostovao na Metodičkom seminaru), *Večernji list*, 17. 3. 2000.
36. Maja Matković: Tri pravila pismenoga izražavanja (Dragutin Rosandić: Od slova do teksta i metateksta), *Večernji list*, 29. 9. 2002.
37. Manja Kovačević: Put do kulture pisanja (Dragutin Rosandić: Od slova do teksta i metateksta), *Školske novine*, 15. 10. 2002.
38. Ivan Rodić: Život posvećen metodi, *Školske novine*, 13. 12. 2005.
39. Manja Kovačević: Djelo enciklopedijskih razmjera (Dragutin Rosandić: Metodike književnoga odgoja), *Školske novine*, 4. 4. 2006.
40. Manja Kovačević: Dragutin Rosandić - plodan i svestran stvaralac, *Lička revija*, Gospić, 7/2009.
41. Vesna Grahovac - Pražić: Dragutin Rosandić - pisac školskih udžbenika, *Lička revija*, Gospić, 7/2009.
42. Grga Rupčić: Uzorno oblikovan udžbenik, *Lička revija*, Gospić, 7/2009.
43. Jure Karakaš: Dr. Dragutin Rosandić - teoretičar i priređivač školskih lektira, *Lička revija*, Gospić, 7/2009.
44. Sanja Vrcić - Mataija, Ivica Mataija: Rosandićev prilog interpretaciji zavičajne tematike u djelima Vjenceslava Novaka, *Lička revija*, Gospić, 7/2009.
45. Jadminka Brala - Mudrovčić: Kritička pratnja prof. dr. sc. Dragutina Rosandića književnog stvaralaštva Pere Budaka, *Lička revija*, Gospić, 7/2009.
46. Stipe Golac: Tumač i predstavljač mojih aforizama, *Lička revija*, Gospić, 7/2009.
47. Grga Rupčić: Tako govori Rosandić, *Lička revija*, Gospić, 7/2009.
48. Željko Slunjski: Ličanin s kajkavskim biljegom, *Kaj 4-5*, Zagreb, 2009.

Napomena

Posebnu skupinu tekstova čine intervjui koji su objavljeni u časopisima i novinskom tisku. Ti su tekstovi uvršteni u knjigu *Učitelj učitelja* (2010). (D. R.)